

OBCHODNÍ DŮM OSTRAVICA — TEXTILIA

Prvorepublikové obchodní domy ukazovaly nejnázorněji přeměnu Moravské Ostravy ve velkoměsto. Jedním z nich byl i obchodní dům *Textilia*, který dnes tvoří tři historické budovy s různými osudy – čp. 241, čp. 243 a čp. 284. V letech 1928–1929 byla na místě činžovního domu čp. 243 postavena novostavba obchodního domu *Textilia* podle plánů berlínské architekty Marie Frommerové. Slavnostně byl obchodní dům otevřen 3. března 1930. Sousední dům čp. 284 byl postaven v roce 1911 podle plánů moravskostravského architekta Felixe Neumanna pro obchodníka Alfréda Schmelze. Neumann se zde inspiroval stavbami ve stylu neobiedermeieru, které v Moravské Ostravě navrhl Wunibald Deininger a které rozvíjely pozdně secesní architekturu prvky architektury 1. poloviny 19. století. Schmelzův dům (v němž v té době již sídlila Länderbanka) koupila v roce 1934 firma *Textilia* z důvodu rozšíření svých prodejních prostor a nechala ho adaptovat a propojit se stávajícím obchodním domem. 17. září 1934 byl adaptovaný obchodní dům slavnostně otevřen. Rozšířením prodejní plochy *Textilia* do budovy čp. 284 vznikl velký obchodní palác, který svou velikostí, ale také vysokým standardem služeb patřil k nejlepším a největším obchodním domům v republice. V letech 1957–1958 byl obchodní dům, tehdy již zvaný *Ostravica*, adaptován podle plánů architekta Lubomíra Šlapety. Interiér byl upraven v tzv. bruselském stylu, exteriér byl zvýrazněn figurálními a emblematickými neony, v čp. 284 byl zřízen nový vstup s velkým rohovým výkladem.

Od 60. let 20. století byla součástí obchodního domu Ostravica i sousední budova bývalé Obchodní a průmyslové banky z let 1904–1905 podle návrhu vídeňských architektů Julia a Wunibalda Deinigerových. Přízemí zaujmaly prostory banky a obchodů, v patrech byly luxusní byty. V roce 1945 byla fasáda budovy, kombinující historizující a secesní prvky, silně poškozena a při následujících opravách již nebyly mnohé dekorativní prvky, včetně kamenného obkladu, obnoveny. Celý blok byl zpočátku určen k demolici, proto probíhaly pouze utilitární opravy. V 80. letech už ale bylo jasné, že celý komplex *Textilia/Ostravice* zůstane zachován. V roce 1992 byla budova někdejší Obchodní a průmyslové banky (čp. 241) zapsána do Ústředního seznamu kulturních památek, v roce 2008 následoval zápis domu čp. 243. Budova čp. 284 kulturní památkou prohlášena nebyla, přestože obě součásti bývalého obchodního domu *Textilia* – čp. 243 a 284 – byly od roku 1935 propojeny v jeden celek. Ministerstvo kultury argumentovalo tím, že tato budova je chráněna v rámci městské památkové zóny Moravská Ostrava.

Romana Rosová

Článek Romany Rosové „Obchodní dům Textilia – Osudy po roce 2000“ vyšel v plném znění v bulletinu Krásná Ostrava č. 2, ročník II.

1922 — Obchodník Igo Wechsler zaregistroval do obchodního rejstříku firmu Textilia jako „obchod zbožím textilním, šátky a šály ve velkém i malém“.

1928–1929 — Podle návrhu berlínské architekty Marie Frommerové byl postaven obchodní dům Textilia (č. p. 243), který se zařadil mezi největší a nejluxusnější obchodní domy nejen v Ostravě, ale i v celé republice.

1930 — 3. března byl obchodní dům slavnostně otevřen.

1934 — Obchodní dům byl propojen se sousední a do té doby samostatnou budovou Nájemního a obchodního domu Ignace Schmelze (č. p. 284), čímž se výrazně rozšířil prodejní prostor.

1939 — Igo Wechsler, majitel firmy Textilia, kvůli okupaci emigroval.

1940 — Majetek firmy Textilia byl zabaven a prohlášen říšským majetkem.

1944 — Při bombardování Ostravy byl obchodní dům přímým zásahem téměř zničen. Provozuschopné zůstalo pouze přízemí a 1. patro, ocelová konstrukce budovy však nebyla poškozena a budova byla později opravena.

1945 — Na firmu Textilia byla ustavena národní správa, protože spadala rozsahem a činností do kategorie podniků, u nichž bylo požadováno znárodnění.

1948 — Obchodní dům byl začleněn do národního podniku Tep.

1951 — Obchodní dům byl vyčleněn z národního podniku Tep a jako samostatný podnik organizačně začleněn pod Hlavní správu textilního obchodu.

1956 — Podle návrhu architekta Lubomíra Šlapety bylo provedeno interiérové zařízení obchodního domu v bruselském stylu.

1958 — Obchodní dům přešel pod krajské sdružení maloobchodních podniků a byl přejmenován na Módní dům Ostravica.

1960 — Obchodní dům byl začleněn do Sdružení textilního obchodu.

1967 — Ve spolupráci s městským výborem ČSM v Ostravě a Módní tvorbou obchodní dům pořádal čtyřměsíční kurz pro manekýny.

1975 — Obchodní dům byl začleněn jako závod 04 do podniku PRIOR – Severomoravské obchodní domy.

1983 — Obchodní dům obdržel titul „Vzorný obchodní dům s nejlepší organizací provozu“.

1992 — Obchodní dům byl v restituční vrácení dědiče Trudy Kordové, dcery předválečného majitele Igo Wechslera. Spojením předválečného názvu Textilia s poválečným názvem Módní dům Ostravica vznikl nový název Módní dům Ostravica-Textilia. Zadní budova (č. p. 241/3099) byla prohlášena za kulturní památku.

1995 — Obchodní dům byl v Madridu oceněn mezinárodní cenou architektů Grand Prix.

1996 — Byla provedena rozsáhlá rekonstrukce nárožní budovy (č. p. 284) – nový střešní krov, fasáda s obnověnými šambrány a lizénami, okna a výkladce, neonové nápisové a nový vchod pro zákazníky, zřízený ve zkoseném severním nároží.

1997 — 18. února na brněnském veletrhu Styl, v 1. ročníku soutěže Obchod roku na českém a slovenském textilním trhu, obdržel obchodní dům prestižní cenu Zlaté ramínko.

2000 — Novým majitelem obchodního domu se v polovině února stal opavský podnikatel Kamil Kolek. V nárožní budově (č. p. 284) došlo 7. dubna ke zřízení stropů a narušení statiky budovy – přičinou byly načerno a neodborně prováděné stavební úpravy, konkrétně vybourání nosného zdi. Obchodní dům byl kvůli této havárii uzavřen.

2001 — V prostřední budově obchodního domu (č. p. 243) byly provedeny devastační interiérové úpravy, které nerespektovaly hodnotu původního interiéru v bruselském stylu, a 22. října byla budova znovu otevřena, aby výnosy z prodeje mohly být využity na opravu budovy.

2003 — Ve znovuotevřené prostřední části obchodního domu byl 20. června definitivně ukončen provoz.

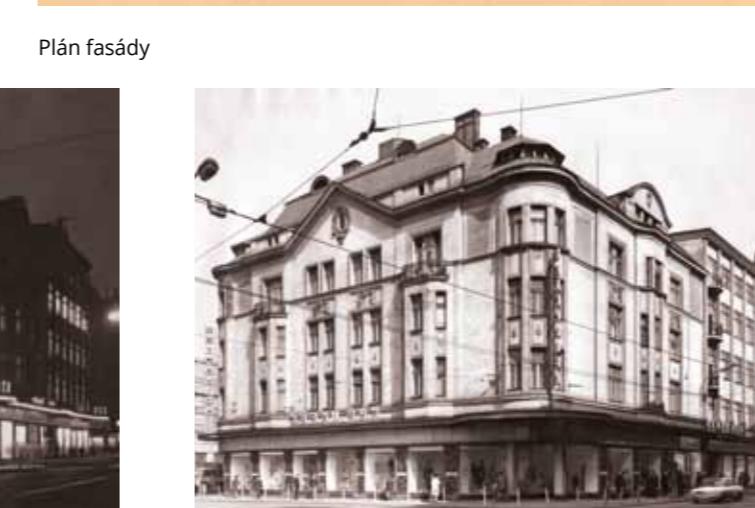
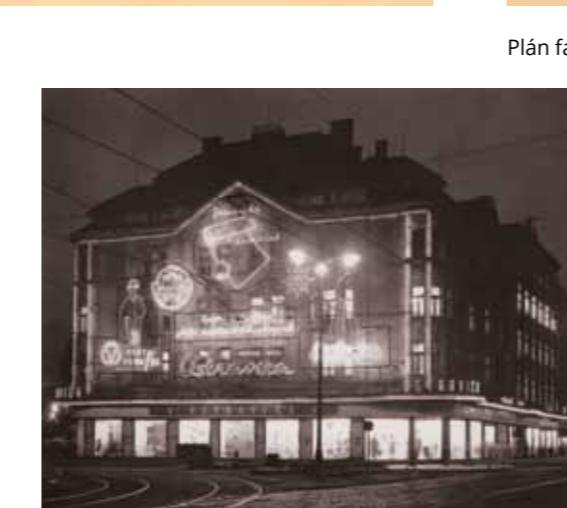
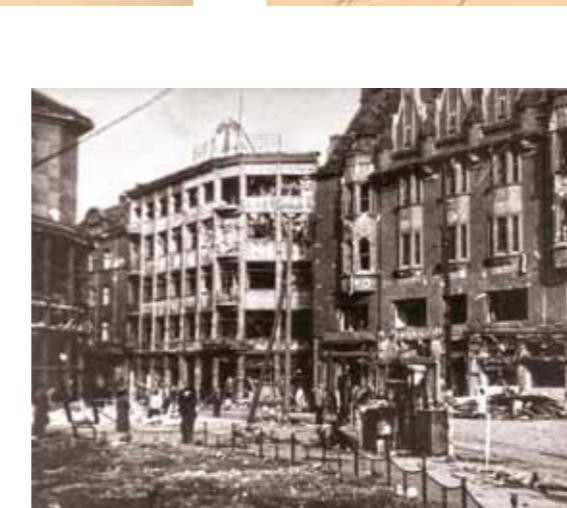
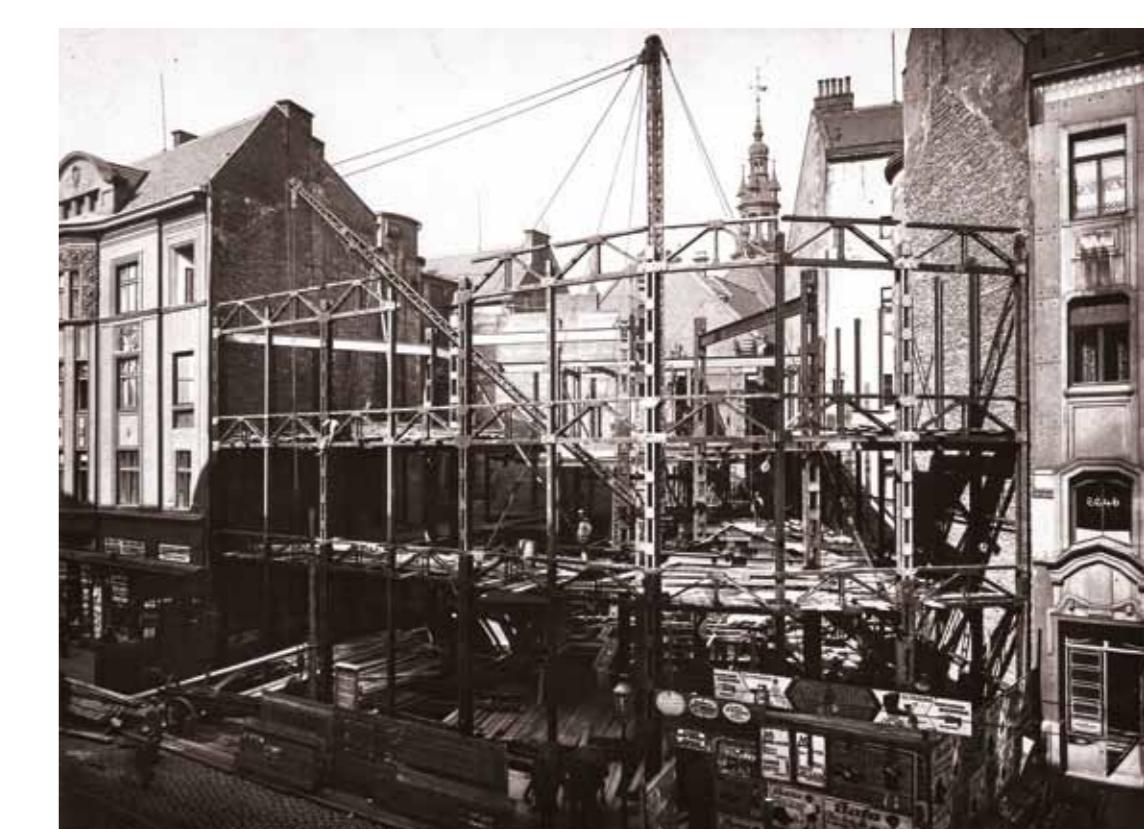
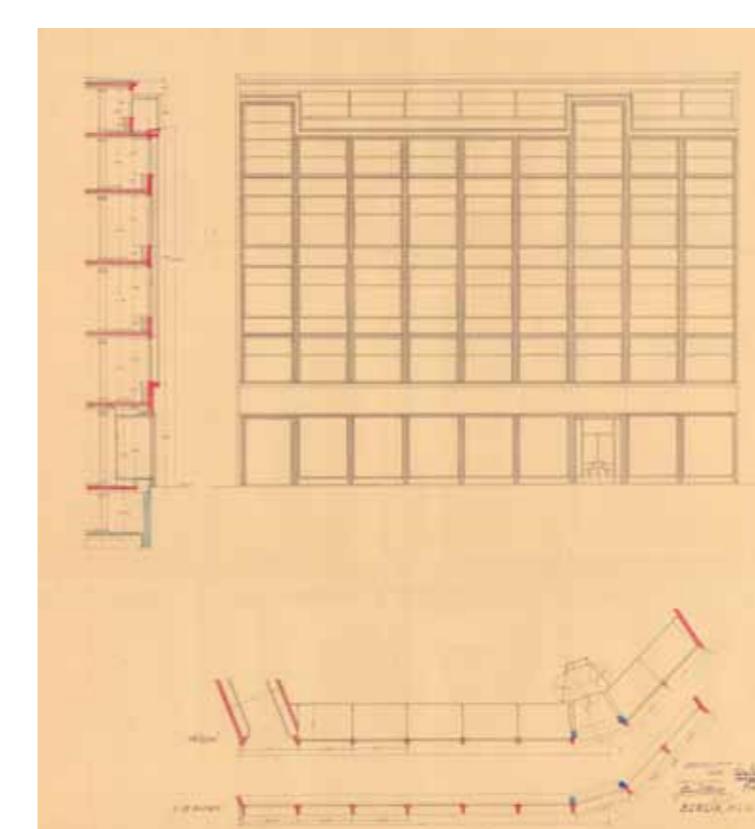
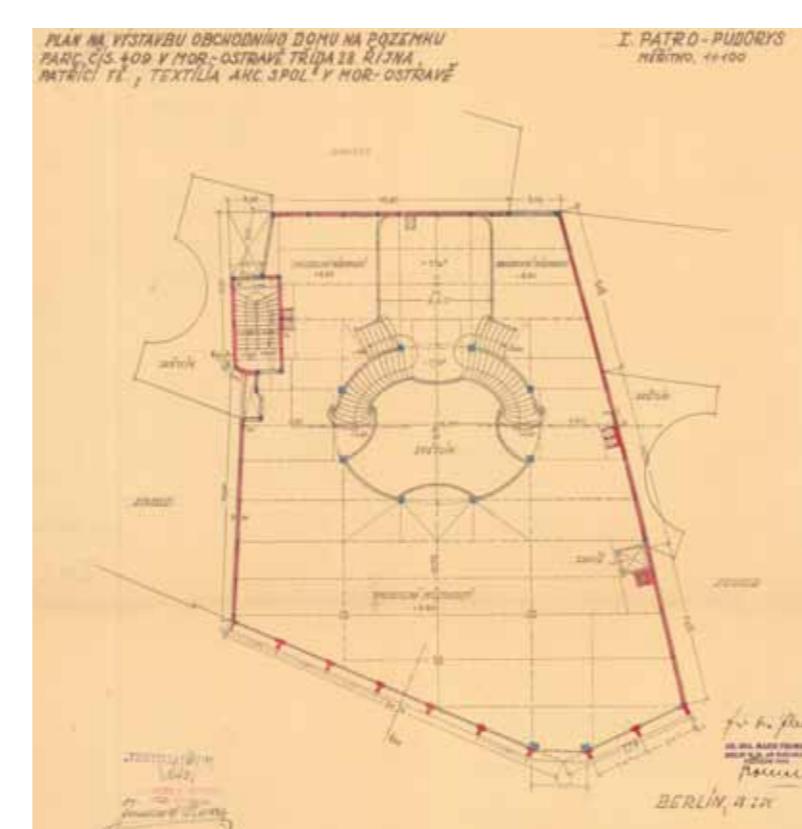
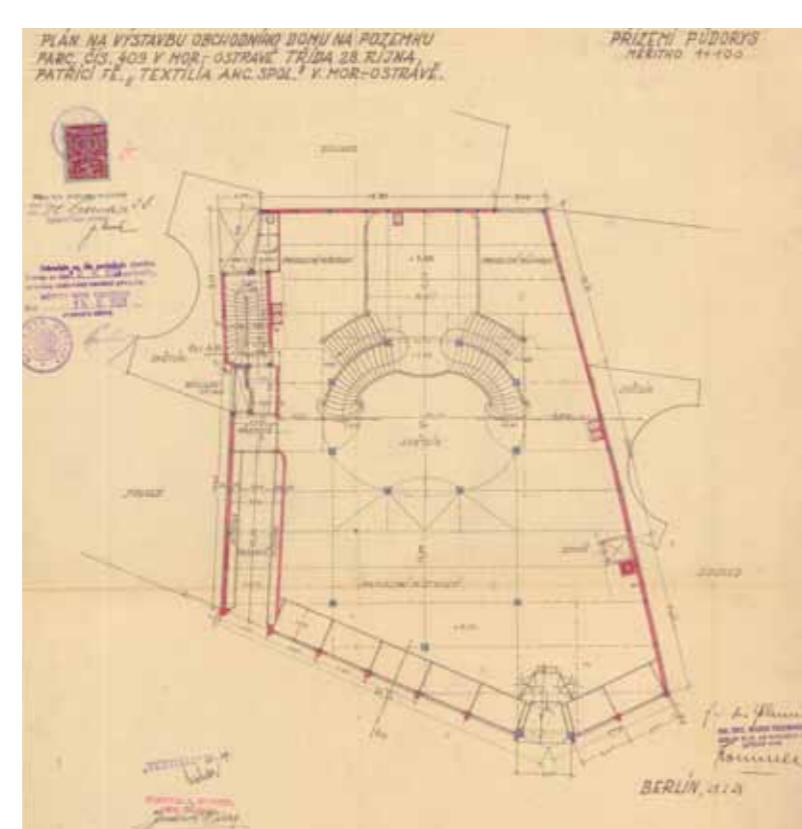
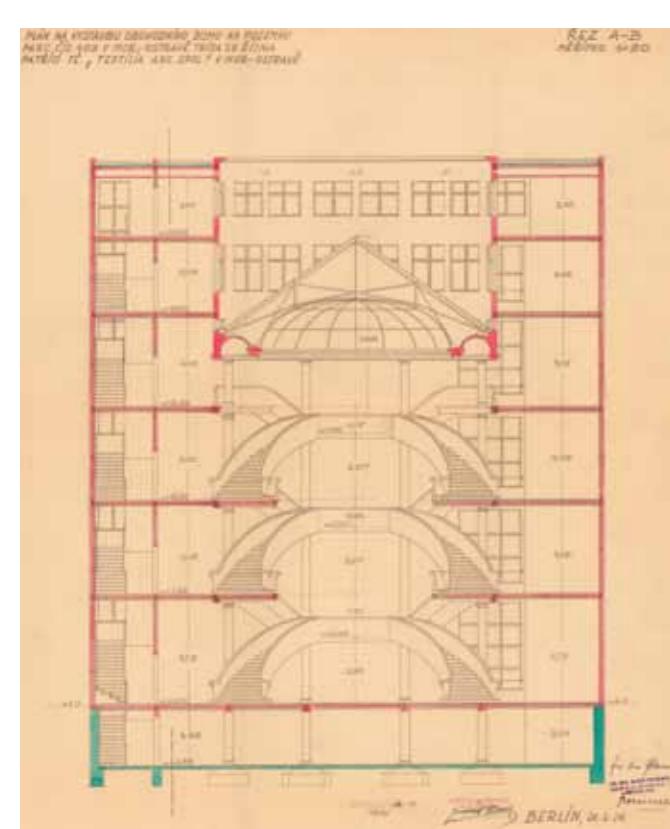
2005 — Byly odklizeny trosky zřícených stropů a vybudovány stropy nové. Obchodní dům odkoupila společnost Ostravica Fashion, jejímž záměrem bylo zahájit v dubnu roku 2006 obnovu interiéru a v následujícím roce budovu zpřístupnit pro veřejnost, záměr však nebyl realizován.

2007 — Střední budova obchodního domu (č. p. 243) byla prohlášena za kulturní památku.

2008 — Sousední pozemky na náměstí Dr. E. Beneše prodalo v listopadu město Ostrava v developerské soutěži za 83 milionů Kč společnosti Amádeus Real, a. s. O rok později v dubnu zastupitelstvo města schválilo prodej tohoto pozemku na splátky, přičemž první splátku tvořilo 30% z ceny a poté následně 5% každý rok v průběhu stavby.

2010 — Developerská společnost Amádeus Real, a. s. se díky spolupráci s firmou Ostravica Fashion stala novým vlastníkem obchodního domu. Žádala o schválení projektu, v němž počítala s demolicí budovy někdejší Obchodní a průmyslové banky (č. p. 241/3099) a vybudováním novostavby na jejím místě. Žádost byla vzhledem k památkové ochraně zamítnuta. Z korunní střešní římsy nárožní budovy odpadávalo zdivo vlivem zanedbávané údržby, ze neznámých důvodů zmizela ve střídání budově všechna okna. Vzhledem k tomu, že vlastník budovy ponechal bez jakékoliv ochrany a umožnil tím jejich devastaci, porušoval zákon o státní památkové péči a také svůj původně deklarovaný záměr budovy citlivě opravit a zakomponovat do plánované novostavby nákupního centra.

2011 — Byly zabetaněny okenní otvory, vybudován provizorní tunel chránící kolemjdoucí před padajícím zdívem, opraven poškozený střešní krov a zajištěn proti zatékání, částečně zazděn jeden z vchodů pro zákazníky. Obchodní dům byl krátce nato nabízen k pronájmu. Některé prvky objektu byly soustavně rozkrádány. Celý blok byl střeněn bezpečnostní agenturou. Developerská společnost Amádeus Real, a. s. žádala o vynětí budovy Obchodní a průmyslové banky z Ústředního seznamu kulturních památek, což zdůvodňovala ztrátou památkových hodnot. Žádost byla opět zamítnuta.

Obchodní a průmyslová banka od architektů Julia a Wunibalda Deningerových (1905)

Obchodní a nájemní dům Ignace Schmelze od architekta Felixe Neumanna (1911)

Stav po bombardování Ostravy v srpnu 1944

Výzdoba průčeli Módního domu Ostravice (před rokem 1948 Textilia) kolem roku 1959

Stavba obchodního domu Textilia.

Volba tohoto druhu stavby vyplnula z „Rozsáhlého“ využití půdorysu a přehlednosti celého komplexu při maximální hospodářnosti. Toho bylo možné dosáhnout jen díky ocelovému skeletu stavby.

Marie Frommerová:
Obchodní dům v Moravské Ostravě,
in: *Bauwelt*, (1931), č. 4.

2012 — 9. února byla oficiálně zveřejněna petice za záchranu obchodního domu, 20. března proběhla demonstrace, 27. listopadu se v klubu Fiducia konala veřejná debata. Z průčelní fasády nárožní budovy byla odstraněna nesoudržná omítka, odstraněn silně poškozený nápis nad výkladci, fasády zakryty ochrannými sítěmi, kompletně zazděny všechny vstupy a výkladce, zabetněna všechna okna v prvním patře. Vedení obvodu Moravská Ostrava a Přívěz neobdrželo od vlastníka objektu požadované podklady, proto mu odmítlo udělit povolení ke stavbě. Developerská společnost Amádeus Real na to reagovala odstoupením smlouvy. Vedení statutárního města mělo v úmyslu odejmout obvodu jeho pravomoce a navíc se snažilo vyjednávat s developerem.

2013 — Developerská společnost Amádeus Real nabízela od 28. 1. do 15. 2. obchodní dům v aukci za téměř 158 milionů Kč. Žádný zájemce se nenašel. Zároveň žaluje město o téměř 1,6 miliardy Kč a úroky z prodlení za zmařenou investici.

2014 — Z nárožní budovy zmizela z neznámých důvodů některá okna, později všechna okna zabetněna. Novým vlastníkem budov obchodního domu se stala společnost RME Czech. Od 21. dubna si lidé mohli na kontaktních místech vyzvednout placky s logem Ostravice-Textilie či plakáty a podpořit tak informační kampaň organizovanou petičním výborem. 22. května provedl místní šetření zástupce ombudsmanky. 25. listopadu uspořádal vlastník pro média i veřejnost prohlídku budov obchodního domu a následně debatu.

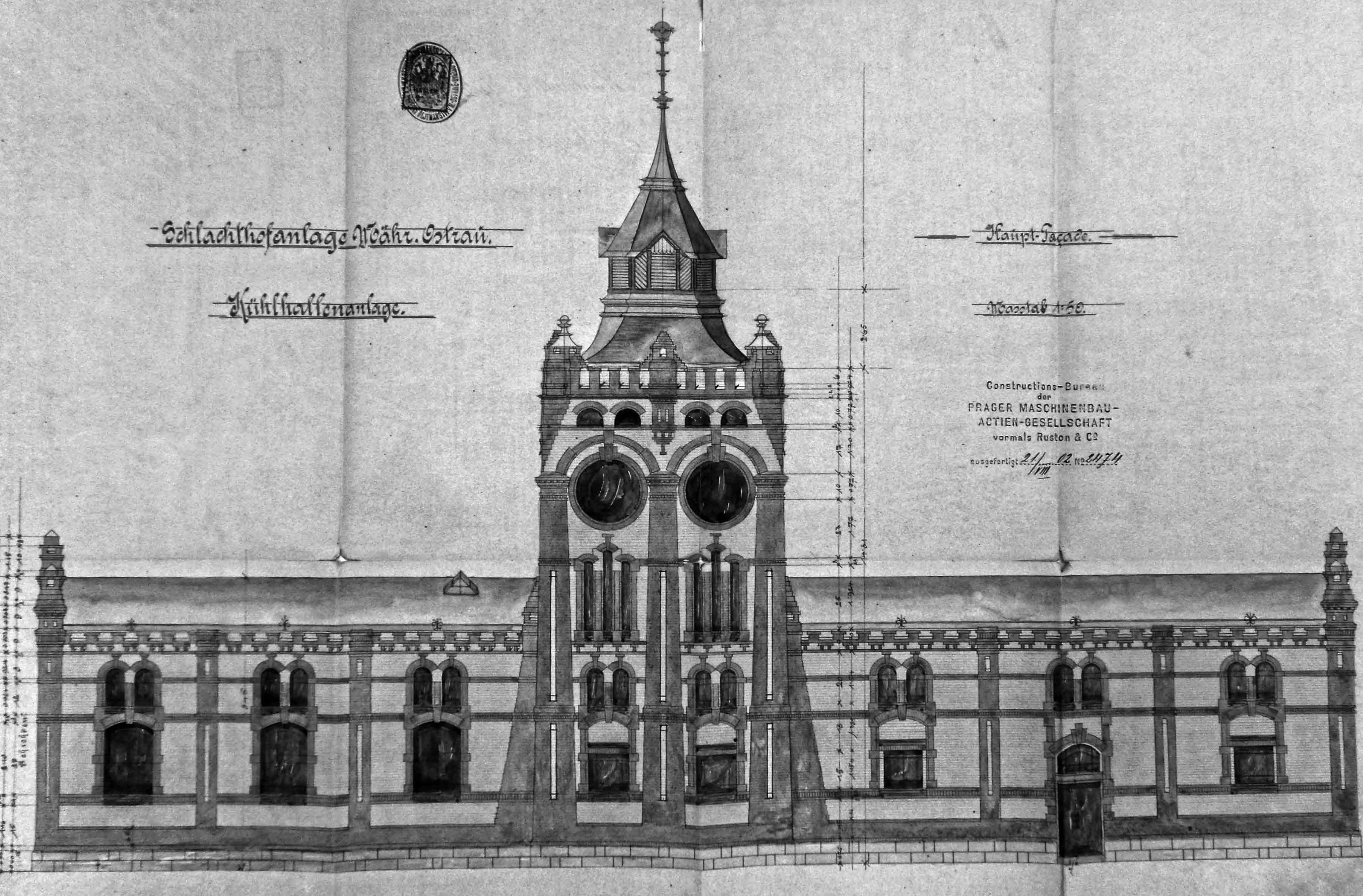
2015 — 28. května byla otevřena dočasná infostezka, která prováděla prostřednictvím šesti panelů nedávnou mi-

nulostí Ostravice-Textilie a připomínala nejen světlé, ale i ty temnější chvíle všech tří budov bývalého obchodního domu.

2016 — Uvnitř budov byla odklizená sut a nepořádek, interiéry byly vycistěny, schodiště a zábradlí zajištěny dřevotiskovými deskami, byly instalovány nové okapové svody, střechy zajištěny proti zatékání, rozbité a nevhledné výkladce byly zčásti vyskleeny a rovněž vycistěny. 3. února se ve Staré Aréně uskutečnil tvůrčí večer, workshop a veřejná debata se zástupci města a vlastníkem Ostravice-Textilie na téma budoucnosti bývalého obchodního domu. 1. března proběhl happening „Čekáme na otevření“, kdy lidé utvořili před vstupem do obchodního domu symbolickou frontu čekajících zákazníků. 1. dubna byl uspořádán další happening s názvem „Otevíráme!“, kdy se před obchodním domem prodávaly oděvy, nabízely chlebičky a placky s logem Ostravice-Textilie. 1. května byl v rámci třetího happeningu vytvořen lidský řetěz, který symbolicky objal nárožní budovu. Americký streetartista Nils Westergard vytvořil na jedné z fasád velkoplošnou malbu „Madona Ostravice“. Budovy se měly v létě stát místem konání nejrůznějších kulturních akcí, od koncertů po divadelní představení, k tomuto záměru však nakonec nedošlo – stavební úřad jej zamítl z bezpečnostních důvodů. Developerská společnost Amádeus Real vymáhala po Ostravě více než 1,5 miliardy Kč jako náhradu škody za zmařenou investici.

fotografie: Michal Šíma, Jaroslav Němc, Ondřej Polanský, Jan Baka, Ilo na Rozenhalová, Petr Kopečný, Martin Strakoš, Romana Rosová, Archiv města Ostrava, Ostravské muzeum

MĚSTSKÉ JATKY V MORAVSKÉ OSTRAVĚ

fotografie, plán: Archiv Města Ostrava
vizualizace: KWK Promes Katowice

Od roku 1994 se na místě bývalých městských jatek odehrává dlouhá a ne příliš povedená tahanice nadnárodní společnosti Bauhaus s městem a občany Ostravy. Areál jatek se stal po odsunutí původního provozu do nového masokombinátu v Ostravě-Martinově v roce 1965 sídlem technických služeb. Ty se o areál průmyslových budov vůbec nestaraly. Přispívala k tomu skutečnost, že zástavba této „vnitřní“ periferie města byla podle tehdejšího územního plánu určena k plošné asanaci. Na počátku devadesátých let se však územní plán změnil. Navíc se již roku 1987 podařilo zapsat do seznamu kulturních památek architektonicky zajímavě řešené jateční budovy z režného cihelného zdíva, pocházející z přelomu 19. a 20. století.

Bauhaus se rozhodl v roce 1994 pro výhodnou koupi uvedených pozemků i s památkou od městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz. Zastánci prodeje tehdy tvrdili, že firma památku obnoví a svým podnikáním oživí okolí. Jak se později ukázalo, obnova památky nebyla ve smlouvě specifikována, což firma využila a památku neobnovila. Podobně tomu bylo téměř o dvacet let později u Nové Karoliny, kde také nebyl závazek kvalitní architektury zanesen do smlouvy a politická reprezentace nebyla schopna tento dle tehdejšího vyjádření vedení města „morální“ závazek vyžadovat — výsledkem jsou nevhledné krabice. Městské jatky, stejně jako Nová Karolina, jsou dnes ukázkovým příkladem toho, že skutek se vymkl původním záměrům, respektive proklamace dobrého úmyslu se ukázaly záštěrkou pro pragmatický obchodní kalkul.

Utilitární „bedna“ marketu firmy Bauhaus, doprovázená periferními rekvizitami — velkým parkovištěm, stožárem firemního poutače, banálními reklamami i venkovními sklařišti, vlastně zakonzervovala vnitřní periferii v místech, kde nemá dálno co dělat. Absurdnost toho vynikne ve srovnání s prvorepublikovými záměry. Tehdy si totiž městský stavební úřad uvědomoval, že jateční provoz je na překážku rozširování centra. A proto uvažoval, že po vymístění jatek zde vznikne městská tržnice, tedy obchodní centrum organicky napojené na strukturu okolních bloků a ulic. Současný výsledek působení společnosti Bauhaus však organickému navázání na sousední partie města spíš brání. Do sousedství supermarket život nevnesl a po jeho odchodu z Ostravy vytváří další problematické území

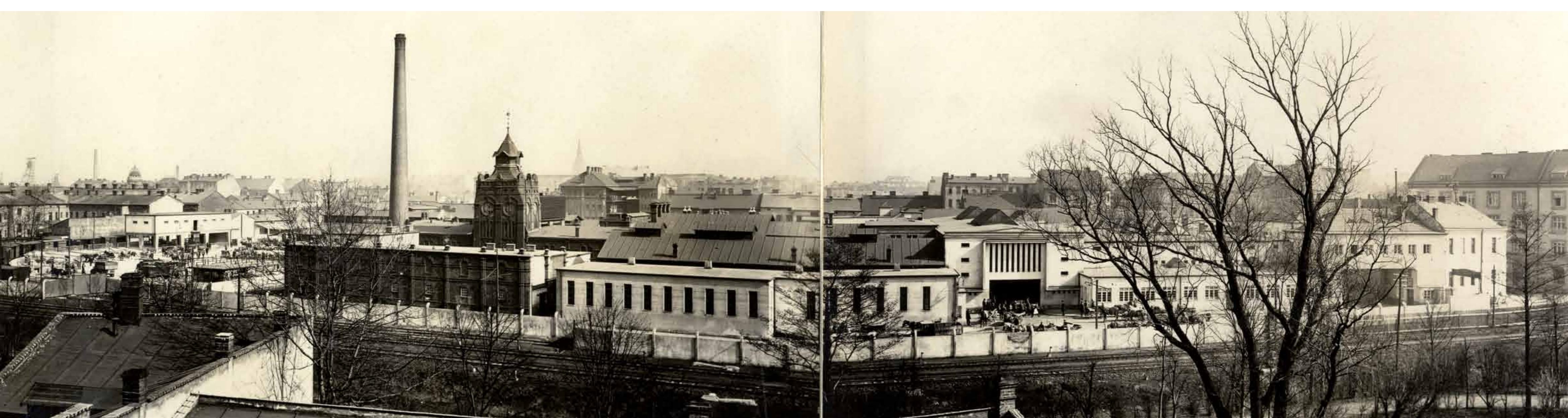
s vysafaltovanými plochami a zříceninou — památkově chráněnými objekty jatek v majetku firmy Janáčkova 22, s. r. o., správa nemovitostí.

Dnes sice tento podnik tvrdí, že na údržbu zmíněné památky vynaložil už 11 milionů korun, ale je otázkou, kam se ony miliony investovaly. Situace od roku 1999, kdy byl vlastník přinucen areál oplotit, se totiž výrazně zhoršila. Chátrání památky postoupilo natolik, že se v roce 2005 zřítila střecha jedné z hal a uvedený objekt byl následně zbořen. Pouze na nátlak odborné i laické veřejnosti a tisku, po uspořádání několika veřejných debat v Antikvariátu a klubu Fiducia a rádě protestů byly opraveny střechy na dosud existujících halách. V roce 2006 se rozhodlo jednat občanské sdružení Za starou Ostravu a zahájilo protestní tiskovou konferenci přímo u zchátralé památky kampaň Bojkotuj Bauhaus — šance pro jatka! Smyslem akce bylo bojkotovat nákupy v tomto obchodním řetězci, a tím projevit nesouhlas s postojem majitele památky, který se v té době nejen nesnažil kulturní památku opravit, ale naopak se pokoušel zpochybnit její památkovou ochranu.

Majitel památky dlouhodobě odmítal vpustit kontroly jak z Národního památkového ústavu, tak z města a každou plánovanou schůzku překládal na neurčito. V roce 2014 opakovaně odmítal vpustit dovnitř úředníky na kontrolu a argumentoval tím, že památkově chráněná je pouze věž jatek. Ministerstvo kultury, které mělo podnět na starost, ale potvrdilo názor vedení města Ostravy, že městské jatky jsou kulturní památkou celé.

Společnost Bauhaus po svém odchodu z Ostravy deklarovala prodat jak objekt jatek, tak vedlejší budovu obchodního centra. Následovalo vleké jednání, ke konkrétní dohodě s vedením města nakonec došlo až v roce 2016, kdy město Ostrava zakoupilo objekt jatek i vedlejšího hobby marketu. Po diskusích s odbornou veřejností se město na konci roku 2016 rozhodlo vypsat vyzvanou mezinárodní architektonickou soutěž.

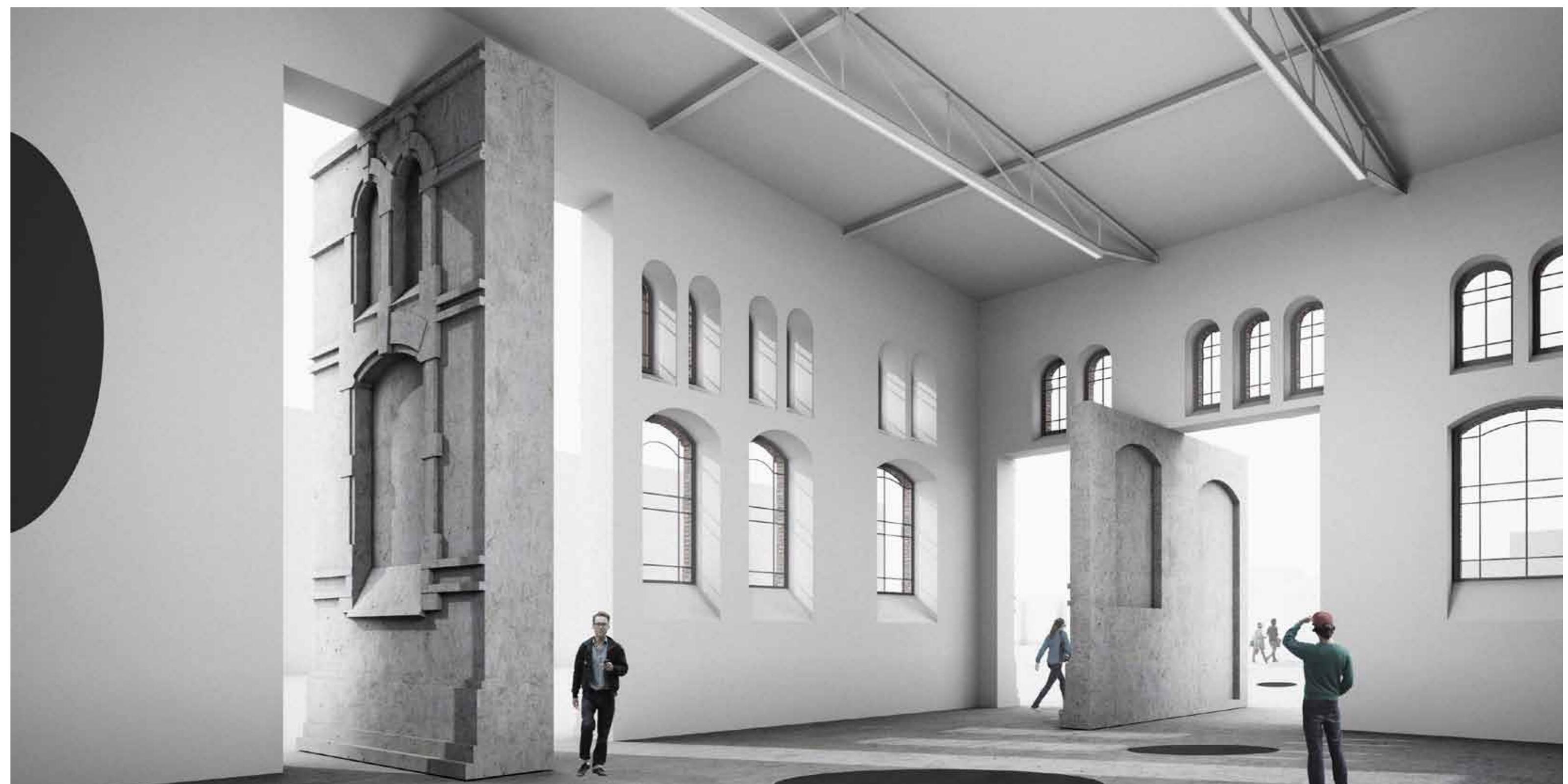
Zdroje:
Martin Strakoš: Bojkotuj Bauhaus, šance pro jatka. A2, č.11/2006,
<http://www.advojka.cz/archiv/2006/11/bojkotuj-bauhaus-sance-pro-jatka>
Petr Bartík: Uředníci se do jatek nepodívali. Město by v nich chtělo galerii. IDnes.cz, 25.5.2015,
http://ostrava.idnes.cz/mestska-jatka-v-ostrave-dal-chatraji-jine-vyuuziti-fvg-/ostrava-zpravy.aspx?c=A150525_2165068_ostrava-zpravy_kol

Cílem řešení je přeměna stávající historické budovy ostravských jatek na galerii současného umění. Dnešní stav hmoty objektu je možné chápát jako svého druhu stavebně historický záznam celého příběhu této stavby, jak od počátku jejího vzniku, až po dnešek. Je hodnotou, která nás přesvědčila, aby jsme uchovali dřívější zásahy a jejich po dnes viditelné vrstvení. Masivní, cihlové zdi byly proděravěny, (zmrzačeny) velkorozměrovými otvory a namísto jejich opětovného zaplňování cihlami a věrného obnovování detailů jsme se rozhodli tyto otvory ponechat a tak otevřít výstavní sály směrem k městu, abychom galerii Plato nabídli úplně nové možnosti. Díky takovému řešení „umění“ bude moci působit nejen uvnitř původních stěn, ale bude moci vyjít také ven a oslovit tak mnohem širší veřejnost. Stávající otvory budou zachovány, ale vyplněny masivními otočnými betonovými stěnami, na jejichž venkovní straně bude v patřičném náznaku obnoven historický detail fasády. Obdobným způsobem bude obnovena hmota chybějícího zakončení věže.

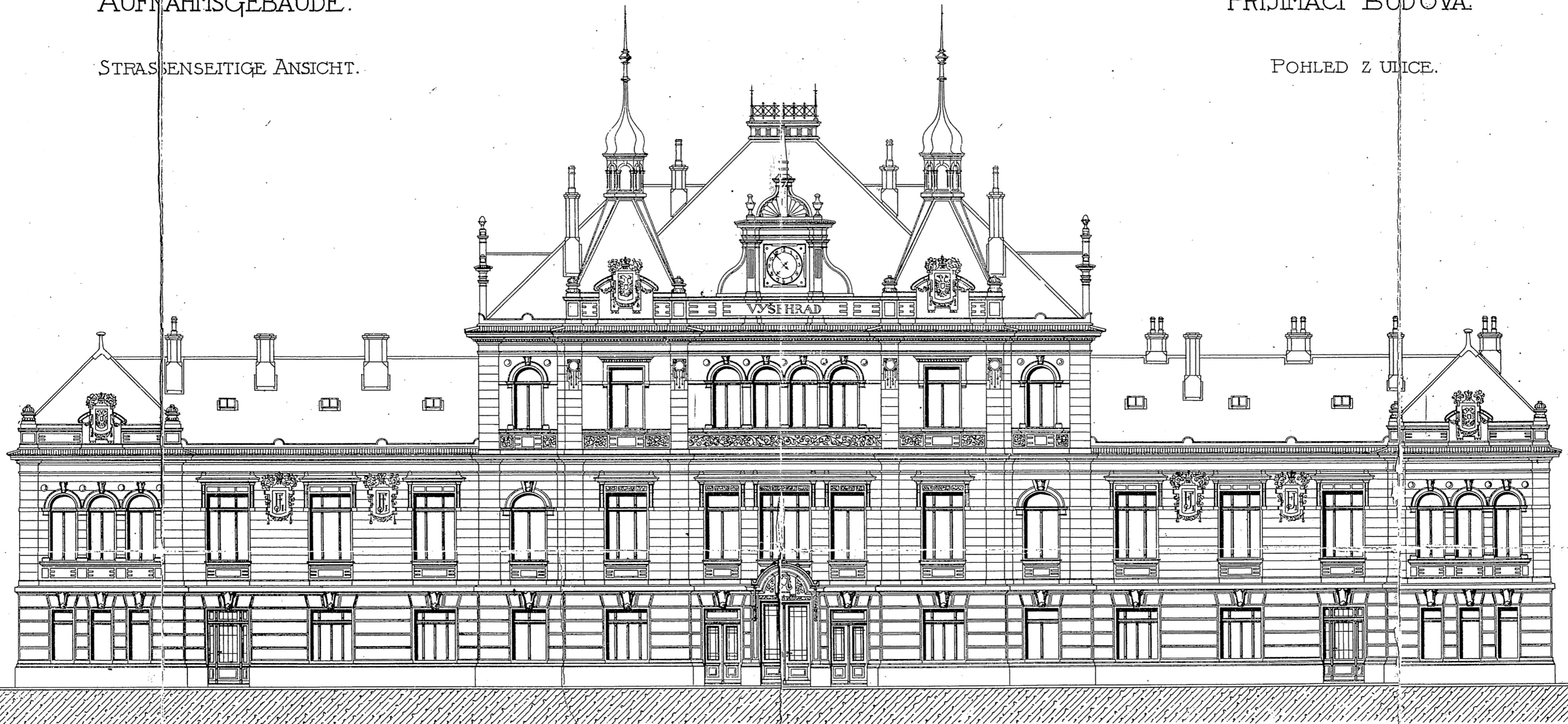
fragment textu průvodní zprávy, zdroj KWK Promes Katowice

PROJEKT
FÜR DEN UMBAU DER STATION — KU PŘESTAVBĚ STANICE
VYŠEHRAD.

AUFNAHMSGEBÄUDE.

STRASSENSEITIGE ANSICHT.

PŘIJÍMACÍ BUDOVA.

POHLED Z ULICE.

NÁDRAŽÍ VYŠEHRAD

Kulturní památka r. č. ÚSKP 50534/1-2274, Pražská památková rezervace, památka UNESCO – Objekt č. p. 86, k. ú. Vyšehrad, Svobodova ul., Praha 2, je nemovitou kulturní památkou zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 50534/2274 „železniční stanice Vyšehrad, z toho jen: hlavní budova, čekárna a strážní domek“ od 19. 12. 2000. Významnou kulturní památkou je především secesní nádražní /výpravní/ budova, která je dle umělecko-historického rozboru připisována architektu Antonínu Balšánkovi. Vystavěna byla v letech 1904-05 na trati mezi Hlavním a Smíchovským nádražím.

Hrázděná čekárna, která byla součástí kulturní památky, byla v polovině února 2008 protipravně zbourána.

Magistrát hlavního města Praha Odbor památkové péče (MHMP OPP) průběžně sledujete stavební stav nemovité kulturní památky s tím, že také průběžně provádí kroky, které mu umožňuje zákon, k záchraně této stavby. Tyto kroky vedl jak s předchozími vlastníky tohoto objektu (České dráhy a.s., TIP ESTATE s.r.o.), tak současným vlastníkem, společností RailCity Vyšehrad s.r.o.

2002 — MHMP OKP vydal rozhodnutí k rekonstrukci.

2006 — MHMP OKP (dnešní MHMP OPP) zahájil proti subjektu České dráhy a.s., tehdejšímu vlastníku nemovité kulturní památky, správní řízení o uložení opatření dle ustanovení § 10 odst. 1 památkového zákona ve vztahu k dotčeném objektu a zažádal o vyjádření Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hl. m. Praze (NPÚ ÚOP HMP) pro účely zahájení tohoto řízení. Rozhodnutí č. j. S-MHMP 71838/2006 nabyla právní moci 3. 5. 2007. — Vlastníkovi byla uložena opatření, která měla zabránit dalšímu chátrání objektu (Uhníl zhlaví stropních trámů odstranit a kapsy ve zdívu chemicky sanovat. Odstranit uhníl zhlaví vazních trámů a rovněž je chemicky sano vat. V místech, kde jsou dřevěné podlahy, otevřít pásové sondy při obvodových zdech, kterými vnikne vzduch ke zhlavím trámů a současně provést kontrolu trámů a dle výsledku provést jejich sanaci. Odstranit výšky plodnic a thaloriz dřevomorky na omítkách a stropech. Doplnit chybějící omítky na fasádě objektu, aby bylo zabráněno zvlhčování zdiva a vlnutí zhlaví trámů. Zajistit pravidelný režim větrání, zvýšit cirkulaci vzduchu v interiéru objektu. K ochraně objektu před dalším zatékáním použít lepenku alespoň písťovanou nebo použít obdobný materiál jako je stávající krytina). Stanovená opatření byla v určeném termínu splněna, kromě doplnění chybějící omítky.

2007 — Ve věci podnětu NPÚ č. j. NPÚ-311/2473/2007, který byl vyřizován v rámci správního řízení o uložení opatření tehdejšímu vlastníkovi nemovitosti – České dráhy a.s., podle § 10 zákona č. 20/1987 sb., o státní památkové péci, ve znění pozdějších předpisů vedeného MHMP OPP pod č. j. S-MHMP 154087/2006, reagoval MHMP OPP sdělením ze dne 10. 4. 2007, kde popsal zákonné podmín

ky, při jejichž splnění lze zahájit vyvlastňovací řízení. Ve věci uvedl, že zákonem podmínky pro vyvlastnění nejsou splněny. — V listopadu 2007 došlo ke změně vlastníka objektu, nový vlastník TIP ESTATE s.r.o.

2008 — V polovině února 2008 byla zbourána hrázdená čekárna, která byla součástí kulturní památky, a byly neopravně vykáčeny keře a stromy. Po zjištění, že čekárna zboural nový vlastník, TIP ESTATE s.r.o., byla mu rozhodnutím MHMP OKP č. j. S-MHMP 104085/2008 uložena pokuta podle památkového zákona v maximálně možné výši. Rozhodnutí nabyla právní moci 24. 6. 2008. — Věc zbourání části nádraží (čekárny) byla řešena i orgány činnými v trestním řízení.

2009 — MHMP OPP vydal na základě žádosti vlastníka TIP ESTATE s.r.o., dvě závazná stanoviska týkající se rekonstrukce objektu. — 1. 6. 2009 závazné stanovisko č. j. MHMP 805752/2008/Bb k projektové dokumentaci pro územní řízení na rekonstrukci stávajícího objektu nádraží a dostavbu dvou nových objektů — 8. 12. 2009 závazné stanovisko č. j. MHMP 652782/2009/Bb k projektové dokumentaci pro stavební řízení na opravu krovů a dřevěných stropů stávajícího objektu nádraží.

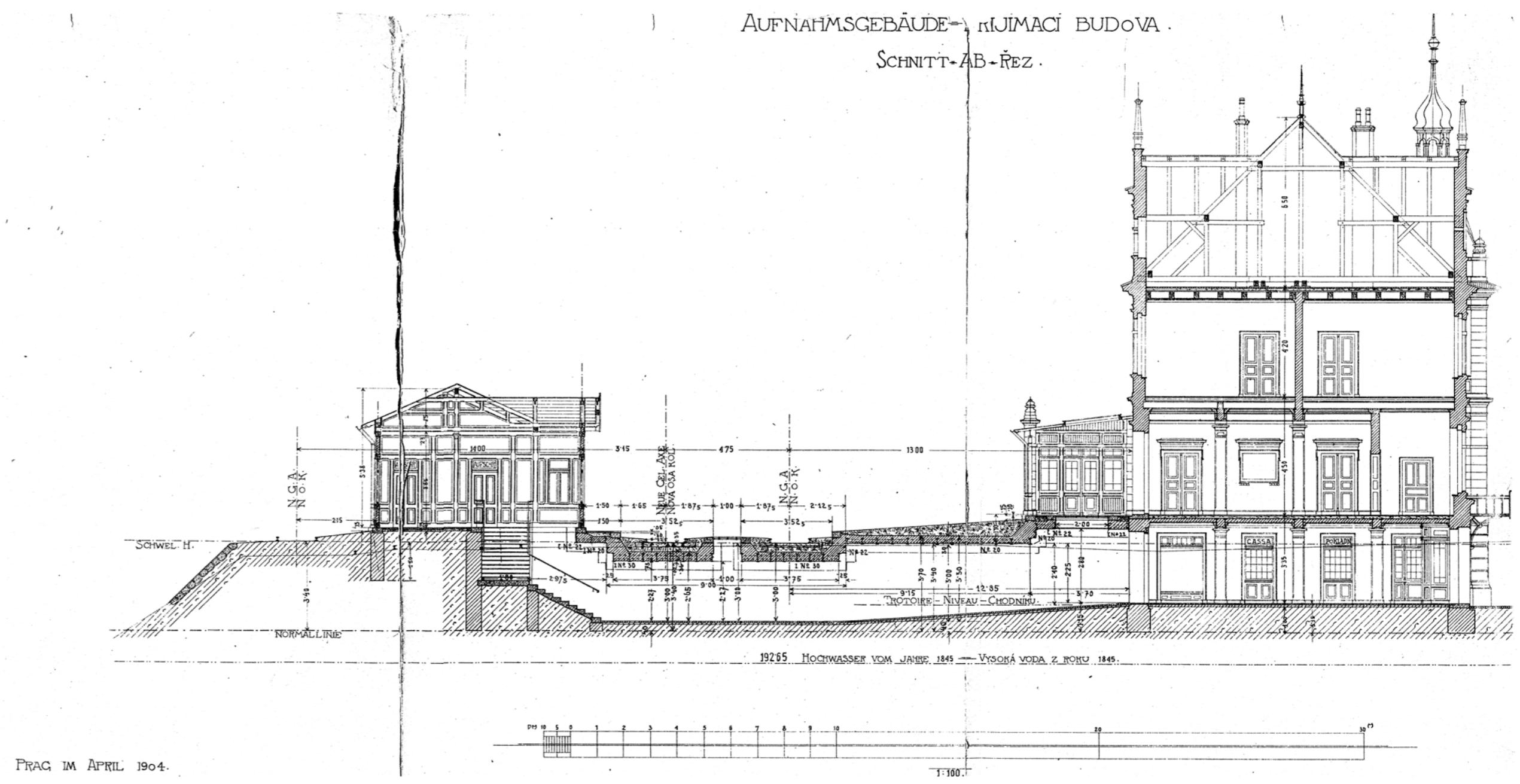
2010 — Dne 12. 11. 2010 bylo pod č. j. DUCR-57200/10-6/Nk vydáno Drážním úřadem, jako drážním správním úřadem (DÚ Praha) stavební povolení ve věci „Oprava krovů a dřevěných stropů nádraží Vyšehrad“, Praha 2 Vyšehrad. Podmínkou tohoto stavebního povolení bylo, že stavba bude dokončena nejpozději do 30. 11. 2012.

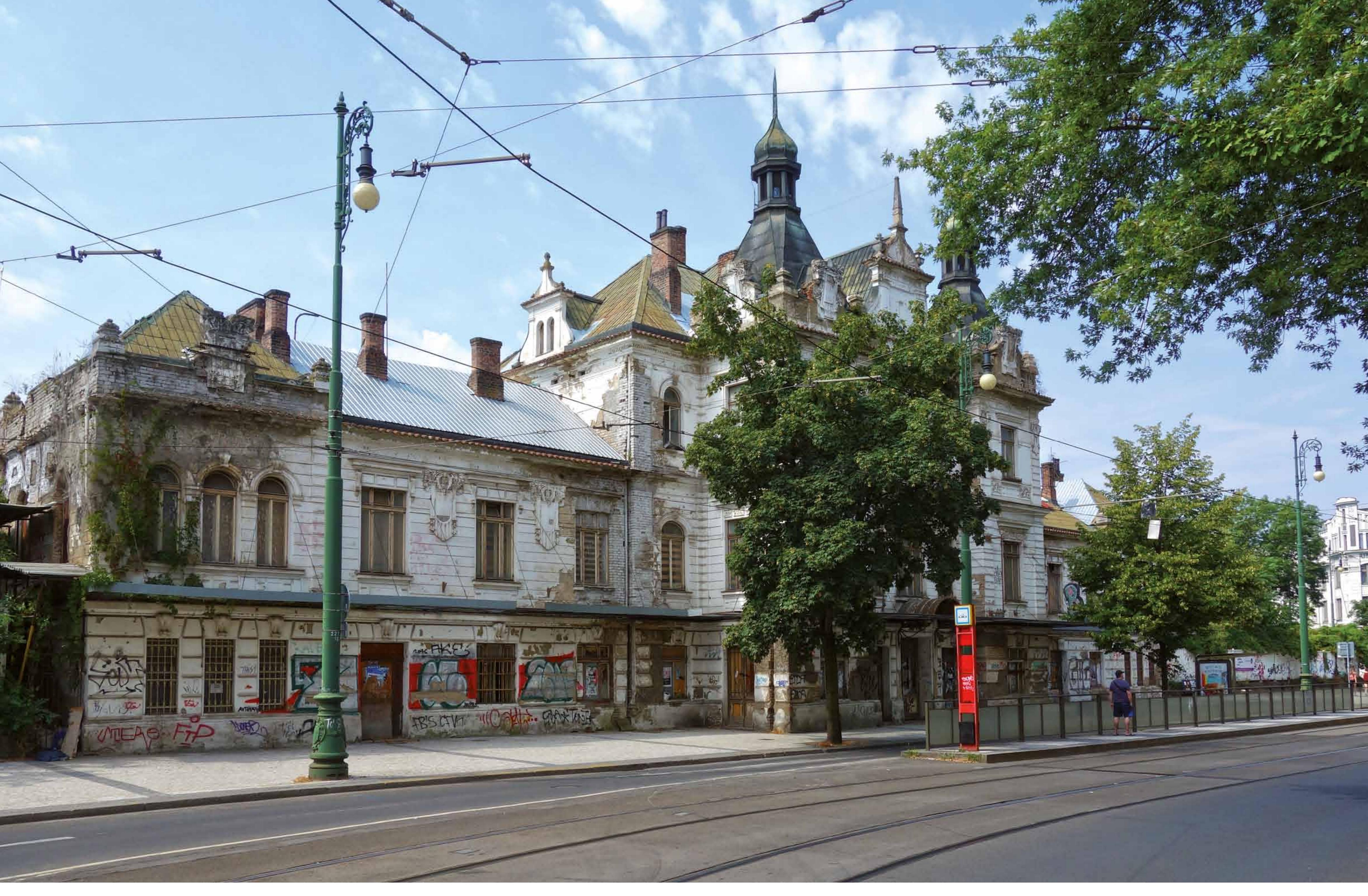
2011 — Dne 12. 7. 2011 proběhla kontrolní prohlídka stavby se závěrem, že stav interiéru kulturní památky je

uspokojivý, je zajištěn proti vniknutí, zatékání, nejeví zřejmě známky statických poruch. Bylo však stanoveno, že v nemovitosti budou prováděny pravidelné kontrolní prohlídky. Stav exteriéru vykazuje známky chátrání, především opadávání fasády. Vlastníkovi bylo nařízeno provést odstranění náletové zeleně, provést instalaci sítí. Práce by měly být dokončeny zhruba do konce srpna 2011. Při odstraňování náletové zeleně mělo být za účasti odborné organizace státní památkové péče provedeno posouzení architektonických prvků na fasádě. MHMP OPP provedl kontrolu opatření uložených při kontrolní prohlídce a následně sledoval, zda započnou práce na opravě objektu, což se nestalo a postupoval tedy standardní cestou v rámci zákonem svěřených pravomocí. — Dne 5. 8. 2011 vydal Úřadu městské části Praha 2 - odboru výstavby (OV ÚMC Praha 2), zamítnuté stanovisko pro územní řízení pro novostavby A a B z důvodu nesouladu stavby s územním plánem a architektonického nesouladu stavěb s okolím, nadřízený orgán Magistrátu hl. m. Prahy toto stanovisko zrušil a vrátil k novému projednání. — Dne 3. 11. 2011 se uskutečnila se kontrolní prohlídka stavby, která byla svolána DÚ Praha na základě požadavku MHMP OPP o součinnost při řešení opravy výše uvedené kulturní památky. Prohlídka se konala za přítomnosti zástupců DÚ Praha, MHMP OPP, investora stavby TIP Estate s.r.o., projektanta Ateliér OMICKRON - K, OV ÚMC Praha 2 a NPÚ ÚOP HMP. — Předmětem výkonu kontrolní prohlídky bylo zjištění stavu stavby a zjištění důvodů, proč práce na krovu a stropech, ke kterým byly vydány jak kládny závazné stanovisko MHMP OPP v roce 2009, tak rozhodnutí DÚ Praha v roce 2010, nebyly dosud zahájeny. — Zástupce investoru TIP Estate s.r.o. sdělil, že byly provedeny pouze udržovací práce a stavba nebyla dosud zahájena z finančních důvodů. Zástupci MHMP OPP a NPÚ ÚOP HMP

doporučili stavebníkovi požádat o grant do konce listopadu 2011. — Účastníci kontrolní prohlídky se vzhledem k nadcházejícímu zimnímu období dohodli na posunutí termínu zahájení stavby „Oprava krovů a dřevěných stropů nádraží Vyšehrad“, nejdříve do konce dubna 2012 s tím, že DÚ Praha svolá kontrolní prohlídku stavby v posledním týdnu března roku 2012, při které stavebník předloží aktualizovaný mykologický průzkum provedený v součinnosti s NPÚ ÚOP HMP. — Dne 12. 11. 2011 vydal Drážní úřad, speciální stavební úřad pro stavby dráhy a stavby na dráze stavební povolení, kterým navrhovanou opravu krovů a dřevěných stropů stávajícího objektu nádraží připustil za podmínek, stavba nezačala.

2012 — Ode dne 22. 3. 2012 je stavba č. p. 86 k. ú. Vyšehrad v působnosti obecního stavebního úřadu – Odboru výstavby Úřadu městské části Praha 2. — Dne 3. 5. 2012 vydal MHMP OPP závazné stanovisko č. j. S-MHMP 163734/2012 na základě žádosti Architektonického ateliéru Omickron-K žádost o vydání závazného stanoviska k projektové dokumentaci pro územní řízení na příslušnou polyfunkční budovy „A“ a administrativní budovy „B“ ke stávající budově nádraží. Návrh ve srovnání s projektovou dokumentací z roku 2008 redukoval užitné plochy a objem obou přistaveb. Budova A byla snížena o jedno podlaží, zredukovaná byla i hmota novostavby ustoupením východní fasády od budovy nádraží. Budova B byla hmotově zredukovaná ustoupením východní fasády od budovy nádraží a v úrovni falešné mansardové střechy ustoupením od věžičky sousedního čp. 144 o jednu okenní osu. — Dne 7. 9. 2012 bylo OV ÚMC Praha 2 pod č. j. OV/039518/2010/Nova vydáno územní rozhodnutí na umístění stavby, změnu stavby a změny vlivu stavby na využití území - Budova nádraží č. p. 86, k. ú. Vyšehrad,

související se změnou využití budovy drážní na polyfunkční, přístavbu „A“ (polyfunkční budovu s podzemními garážemi) a přístavbu „B“ (administrativní budovu), včetně připojení inženýrských sítí v ulici Svobodova“ Praha 2, Svobodova 2. Proti tomuto rozhodnutí podal Ateliér pro životní prostředí, občanské sdružení, zastoupené JUDr. Petr Kužvar odvolání, které bylo předáno na MHMP OST.

Dne 11. 2012 bylo svoláno místní šetření za účasti zástupců MHMP OPP, NPÚ ÚOP HMP, vlastníka, ÚMČ Praha 2 a DÚ Praha. Účelem místního šetření bylo zjištění stavu dotčené nemovitosti, zejména ověření, zda byla provedena oprava krovů a dřevěných stropů. Bylo zjištěno, že „Oprava krovů a dřevěných stropů nádraží Vyšehrad“ dle stavebního povolení DÚ Praha, dosud nebyla zahájena. Současně bylo konstatováno, že vlastník dotčené nemovitosti neplní povinnosti uložené vlastníku kulturní památky pečovat o zachování kulturní památky, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. — Dne 7. 11. 2012 žádal MHMP OPP o fotodokumentaci z místního šetření ze dne 6. 11. 2012, kterou pořídil NPÚ ÚOP HMP a stanovisko NPÚ ÚOP HMP ke zjištěním skutečnostem z tohoto šetření, které budou podkladem pro případné zahájení správního řízení. — Dne 30. 11. 2012 pod č. j. OV/126401/2012/Nova podal stavebník (RailCity Vyšehrad s.r.o., Svobodova 86/2, 128 00 Praha 2) žádost o změnu stavby před dokončením spočívající v prodloužení lhůty k dokončení stavby, ve věci: „Oprava krovů a dřevěných stropů nádraží Vyšehrad“, Praha 2 - Vyšehrad. — Dne 12. 12. 2012 OV ÚMČ Praha 2 zastavil řízení změny stavby s dokončením z důvodu současné podané žádosti o prodloužení platnosti stavebního povolení. Společnost RailCity Vyšehrad s.r.o. se proti usnesení v zákoně lhůtě odvolala.

2013 — Dne 22. 1. 2013 převzal MHMP OPP fotodokumentaci z místního šetření ze dne 6. 11. 2012 od NPÚ v elektronické podobě s tím, že ještě NPÚ ÚOP HMP doplní své stanovisko ke skutečnostem zjištěným při tomto místním šetření. Následně byly v elektronické podobě zaslány vlastníkem dotčené nemovitosti doplňeny „Mykologický průzkum“ a „Restaurátorská dokumentace“. — Dne 8. 3. 2013 zahájil MHMP OPP pod č. j. S-MHMP 139612/2013 správní řízení o uložení opatření dle usanovení č. 10 odst. 1 zák. č. 20/1987 Sb. — Dne 23. 4. 2013 obdržel OV ÚMČ Praha 2 rozhodnutí MHMP OST, ve kterém usnesení o zastavení řízení změny stavby před dokončením napadené RailCity mění v části odůvodnění, odvolání zamítá a ve zbytku napadené usnesení potvrzuje. — Dne 2. 5. 2013 byl MHMP OPP zástupcem NPÚ ÚOP HMP při osobní konzultaci seznámen se stavem objektu zjištěným dne 30. 4. 2013. Na základě upozornění občanů na havarijní stav části omítky uliční fasády a nezabezpečení objektu proti cizímu vstupu, provedla odborná organizace obhlídku stavby s tímto zjištěním, v parteru Svobodovy ulice napravovo od rizitu vytéká voda, která zmáčela omítky, a ty se následně utrhly a spadly, část přízemí (směrem k č. p. 144) se vstupem do Svobodovy ulice je obývaná bezdomovci a na podlahách stojí voda, fasádní omítky a části koruní římsy degradují a dochází k jejich uvolnění a opadnutí. — Z důvodu urychlení požádaly MHMP OPP a NPÚ ÚOP HMP ihned (telefonicky) stavební úřad o podniknutí kroků vedoucích k nápravě. OV ÚMČ Praha 2 okamžitě písemně vyzval vlastníka ke zjednání nápravy. Následně vlastník

opravy provedl. Dne 3. 5. 2013 MHMP OPP vyzval usnesením vlastníka objektu k umožnění obhlídky nemovitosti. Dne 4. 6. 2013 bylo vyhotoven protokol o provedení důkazu ohledáním na místě č. j. S-MHMP 139612/2013 za přítomnosti zástupců NPÚ ÚOP HMP, MHMP OPP, OV ÚMČ Praha 2. Dne 26. 6. 2013 bylo vydáno závazné stanovisko Ministerstva kultury, č. j. MK 29456/2013 OPP ze dne 26. 6. 2013, které potvrdilo závazné stanovisko Magistrátu hlavního města Prahy, odboru památkové péče, č. j. S - MHMP 163734/2012 ze dne 3. 5. 2012. Dne 17. 9. 2013 vydal odbor stavební MHMP rozhodnutí Sp. zn.: S-MHMP 151743/2012/OST/Cf, č. j. MHMP 1032547/2013, ve kterém odvolání Ateliéru pro životní prostředí, občanské sdružení, zastoupené JUDr. Petrem Kužvartem z října roku 2012, proti vydání územního rozhodnutí na využití stávající drážní budovy a novostavby polyfunkční budovy „A“ a administrativní budovy „B“ zamítá, a napadené rozhodnutí potvrzuje. — Dne 7. 10. 2013 podal Ing. arch. Martin Kotík Architektonický ateliér Omicron-K na MHMP OPP žádost o vydání závazného stanoviska k projektové dokumentaci pro stavební řízení na rekonstrukci drážní budovy a novostavbu polyfunkční budovy „A“ a administrativní budovy „B“. — Dne 14. 10. 2013 požádal MHMP OPP Národní památkový ústav o zpracování písemného vyjádření k předloženému návrhu. — Dne 30. 10. 2013 požádal NPÚ ÚOP HMP ateliér Omicron-K o odstranění některých rozporů v dokumentaci. Dne 17. 12. 2013 požádal ateliér Omicron-K o přerušení řízení do 31. 3. 2014 z důvodu doplnění podkladů. Dne 21. 10. 2013 bylo vyhotoven protokol o provedení důkazu ohledáním na místě č. j. S-MHMP 139612/2013 za přítomnosti zástupců NPÚ ÚOP HMP, MHMP OPP a zástupců vlastníka.

2014 — Dne 30. 1. 2014 MHMP OPP obdržel žádost o vydání závazného stanoviska k provedení nezbytných úprav havarijního stavu korunních říms, ozdobných fasádních prvků a komínů v západním křídle objektu nádraží. Provedení této úpravy vyplývá ze statického posouzení stavu nadstřešního zdíva na historické budově nádraží Vyšehrad, kterou pro OV ÚMČ Praha 2 zpracoval autorizovaný inženýr pro statiku a dynamiku stavby. — Dne 5. 2. 2014 bylo řízení přerušeno a žadatel vyzván k odstranění nedostatků v podání. — Dne 5. 3. 2014 odstranil žadatel nedostatky v podání. — Dne 13. 3. 2014 požádal MHMP OPP Národní památkový ústav o zpracování písemného vyjádření k předloženému návrhu. — Dne 13. 2. 2014 vydal MHMP OPP rozhodnutí č. j. S-MHMP 139612/2013, kterým neuložil opatření dle č. 10 odst. 1 zák. č. 20/1987 Sb., protože nápravné práce byly provedeny. Dne 6. 6. 2014 vydal MHMP OPP závazné stanovisko č. j. 1180739/2013 k projektové dokumentaci pro stavební řízení na rekonstrukci drážní budovy a novostavbu polyfunkční budovy „A“ a administrativní budovy „B“, jako reaktivované za podmínek. — Dne 16. 6. 2014 vydal MHMP OPP závazné stanovisko č. j. 129692/2014 v dané věci jak reaktivované za podmínek. — Dne 2. 9. 2014 MHMP OPP obdržel od OV ÚMČ Praha 2, oznámení o zahájení stavebního řízení ve věci přístavby objektu „A“ (polyfunkční budova s podzemními garážemi s jedním vjezdem umístěným na střed), přístavby objektu „B“ (administrativní budova) a stavebních úprav domu č. p. 86 Vyšehrad (budova nádraží).

2015 — MHMP OPP obdržel rozhodnutí (stavební povolení) MHMP odboru dopravních agend Sp. zn. MHMP 1095030/2014, č. j. MHMP 500149/2015/ODA-01/Ab ze dne 31. 3. 2015 ve věci „Rekonstrukce nádraží Vyšehrad č. p. 86 a přístavby A a B – úpravy chodníku“. — Dne 29. 5. 2015 byl MHMP OPP pod č. j. S-MHMP 653175/2015 vyhotoven záeznam o kontrole – kontrole stavu nemovitosti na místě za účasti zástupce MHMP OPP, NPÚ ÚOP HMP a zástupců vlastníka o stavu objektu, kde byl konstatován zhoršený stav nemovitosti a byla požadována náprava stavu (zajištění střechy proti zatékání do objektu, sanace zdíva), přístup do interiéru stavby nebyl možný. Dne 19. 6. 2015 byl MHMP OPP pod č. j. S-MHMP 653175/2015 vyhotoven záeznam o kontrole na místě – kontrole stavu nemovitosti za účasti zástupce MHMP OPP, NPÚ ÚOP HMP a zástupců vlastníka o stavu objektu, přístup do interiéru stavby byl umožněn, byl konstatován zhoršený stav nemovitosti a byla požadována náprava stavu. — Dne 29. 10. 2015 vydal MHMP OPP závazné stanovisko Sp. zn. S-MHMP 1552292/2015 Dolečková ve věci dočasného přeložení stávajícího kabelového vedení NN s ohledem na zrušení zařízení SŽDC v budově bývalého nádraží Vyšehrad na parc. č. 284/1, 284/9, 284/10, 284/11, 262 k. ú. Vyšehrad. — Dne 1. 12. 2015 byl MHMP OPP pod č. j. S-MHMP 1908911/2015 vyhotoven záeznam o kontrole na místě – kontrole stavu nemovitosti za účasti zástupce MHMP OPP, NPÚ ÚOP HMP a zástupců vlastníka o stavu objektu, přístup do interiéru stavby byl umožněn, byl konstatován zhoršený stav nemovitosti a byla požadována náprava stavu do 31. 12. 2015, další termín prohlídky byl stanoven na duben 2016.

2016 — Dne 18. 3. 2016 byl OV ÚMČ Praha 2 vyhotoven protokol č. j. Výst. OV/034868/2012-16/Nova z kontrolní prohlídky stavby za účasti zástupce OV ÚMČ Praha 2, MHMP OPP, NPÚ ÚOP HMP a zástupců vlastníka o stavu objektu, byl konstatován zhoršený stav nemovitosti a byla požadována náprava stavu. Dle vyjádření vlastníka má být stavba zahájen v roce 2016 po ukončení jednání s budoucími uživateli. — Dne 29. 4. 2016 si MK Památková inspekce pod č. j. MK 29796/2016 PI vyžádalo informace o stavu objektu a činnosti MHMP OPP v období let 2010–2016 vč. kopí spisového materiálu, informace byly odeslány pod Sp. zn. S-MHMP 761436/2016 Kokinová dne 13. 5. 2016. PI dne 7. 6. 2016 na základě zaslanych podkladů reagovala tak, že MHMP OPP má uložit vlastníku nemovitosti provedení opravy střechy dle již projednané PD, resp. v komunikaci s místně příslušným stavebním úřadem zajistit aktualizaci stavu krovu. Dne 10. 8. 2016 zaslal MHMP OPP na PI informaci o následném postupu, kdy na základě zjištění z provedené kontroly nemovitosti, budou v souladu s příslušným ustanoveními památkového zákona přijata příslušná opatření ke stabilizaci stavu předmětné kulturní památky. Dne 10. 1. 2017 MHMP OPP obdržel vyjádření vlastníka, kdy požaduje delší lhůtu pro zpracování svého vyjádření k požadavkům MHMP OPP na zabezpečení stavby. Na základě žádosti MHMP OPP vydal NPÚ ÚOP PR pod č. j. NPÚ-311/8606/2016 ze dne 4. 1. 2017 odborné vyjádření, kde v bodech stanovil zjedná poškození památkových hodnot a konstrukcí objektu a navrhl výčet prací, nutných k zabezpečení řádného stavu nemovitosti.

— Dne 9. 5. 2016 obdržel MHMP OPP od OV ÚMČ Praha 2 kopii vyjádření vlastníka s informací, že práce požadované při kontrole na místě dne 18. 3. 2016 byly provede-

ny, což vlastník dokládá fotodokumentací stavu, kdy jsou střechy zakryty plachtovinou.

2017 — Dne 3. 4. 2017 byly zahájeny stavební práce dle platného stavebního povolení. — Dne 22. 5. 2017 MHMP OPP vydal rozhodnutí sp. zn. S-MHMP 1341820/2016 ze dne 22. 5. 2017, ve kterém uložil opatření dle § 10 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, k provedení prací k zajištění nedostatečného stavu konstrukcí budovy a to v termínu do 90 dnů od nabýtí právní moci. — Vlastník se proti tomuto rozhodnutí odvolal. — Dne 10. 8. 2017 vydalo MK rozhodnutí sp. zn. MK-S 8509/2017 OPP, kterým zamítlo odvolání a potvrdilo rozhodnutí MHMP OPP. Rozhodnutí MK nabyla právní moci dne 21. 8. 2017. Od tohoto data tedy běží 90 denní lhůta pro provedení prací stanovených v rozhodnutí MHMP OPP. — Dne 1. 12. 2017 provedl MHMP OPP kontrolu na místě za účelem ověření, zda je plněno rozhodnutí MHMP OPP. Ohledání bylo provedeno pouze z exteriéru, za účasti zástupců MHMP OPP a místně příslušného stavebního úřadu, protože vlastník se nedostavil a tedy neumožnil vstup do budovy. Byl konstatován trvající nedostatečný stav nemovitosti (zajištění střechy proti zatékání do objektu splněno částečně, zprovoznění žlabů nebylo možno posoudit, část žlabů chybí, zajištění degradujícího zdíva vápennou maltou lokálně provedeno, dokumentace štukové výzdoby nedoložena, statické zajištění stropů nebylo možno posoudit z exteriéru).

2018 — Na 6. 2. 2018 nařídil MHMP OPP kontrolní prohlídku v náhradním termínu za účelem zjištění stavu nemovitosti a splnění povinností uložených rozhodnutím MHMP OPP. — Dne 2. 2. 2018 MHMP OPP obdržel omluvu a žádost o odložení kontrolní prohlídky. — Dne 20. 6. 2018 OV ÚMČ Praha 2 rozhodl o neprodlužení lhůty k dokončení stavby do 1. 6. 2018. Vůči tomuto rozhodnutí se vlastník odvolal. — Dne 4. 12. 2018 MHMP STR jako odvolací orgán rozhodnutí OV ÚMČ Praha 2 zrušil a vrátil k novému projednání. — Dne 15. 8. 2018 odpověděl MHMP OPP na dotaz týkající se osudu sochy Iva, vodníka a medvěda s tím, že skupina soch sochaře Karla Nováčka byla v polovině 20. století na nádraží zapůjčena a nestala se nikdy součástí majetku státu. Vzhledem k tomu, že sochy byly pravděpodobně navráceny vlastníkům. — Dne 17. 12. 2018 MHMP OPP vyzval vlastníka ke zprístupnění objektu za účelem prověření jeho stavu a to na den 8. 1. 2019. — Dne 7. 1. 2019 MHMP OPP obdržel omluvu a žádost o odložení kontrolní prohlídky.

V listopadu 2018 bylo zveřejněno Programové prohlášení pro Hlavní město Prahu, kde koalice (Piráti, Praha sobě, Spojené síly pro Prahu) mj. konstatovalo, že bude „usilovat o odkoupení a rekonstrukci nádraží Vyšehrad.“

21. 12. 2018 se poprvé sešla Pracovní skupina k nádraží Vyšehrad, která bude formulovat postoj hlavního města k této zpěvokoujucí kauze.

zdroj: MHMP OPP – Pracovní skupina k nádraží Vyšehrad RHMP
fotografie: stavební dokumentace budovy z r. 1904, fotodokumentace ze Zadávacích podmínek výběrového řízení v roce 2007. Jaroslav Němec, Dana Gregorová

Nádraží Vyšehrad v roce 2007

Hrázděná čekárna spojená s nádražím Vyšehrad podchodem, která byla součástí kulturní památky, v r. 2007, v r. 2008 zbourána bez povolení.

Současný stav nádraží Vyšehrad (prosinec 2018)

Současný stav nádraží Vyšehrad (2018)

Současný stav nádraží Vyšehrad (září 2018)

Současný stav nádraží Vyšehrad (prosinec 2018)

Petiční stánek - www.zachranimenadrazivysehrad.cz (září 2018)

Petiční stánek - www.zachranimenadrazivysehrad.cz (září 2018)

Pracovní skupina k nádraží Vyšehrad Rady hl. města Praha (prosinec 2018)

fotografie: archiv Václava Aulického, Vít Hassan, Petr Lebeda, Bold 958, Martin Benda, Jaroslav Němec, Lukáš Beran
plány využití: Dominika Dašková a Filip Výška, 2019

TRANSGAS

Proluka v sousedství budovy Československého rozhlasu na Vinohradské třídě vznikla roku 1939, kdy dalo Ministerstvo pošt a telegrafů zbořit dva rozsáhlé pavlačové domy čp. 365 a 325 ze sedmdesátých let 19. století. Demolicí dalších čtyř domů v Rubešově a Římské ulici byla rozšířena roku 1965, v souvislosti se záměrem postavit zde administrativní centrum pražských plynáren. V únoru roku 1966 vypsaly Plynárenské podniky soutěž na jeho architektonicko-urbanistické řešení, v níž však nebyla udělena první cena. Jeden ze dvou cen třetích získali Ivo Loos (1934–2009) a Jindřich Malátek (1931–1990), kteří v rámci svého pracoviště, n. p. Plynoprojekt, návrh do roku 1968 rozpracovali jako projektový úkol. Jejich řešení – uzavření bloku v Římské a tři věžové domy do Rubešovy – již reagovalo na plán vést druhou etapu Severojížní magistrály nad Vinohradskou za Muzeum po estakádě, které by byl musel ustoupit modernistický dům čp. 343 podle projektu kanceláře STAV z let 1937–1939.

V roce 1970 se Československo zavázalo k přepravě plynu ze SSSR do zemí západní Evropy a stavbě 1030 km dlouhého tranzitního plynovodu přes své území, pro niž zřídilo nový n. p. Tranzitní plynovod. Součástí této finančně náročné a technicky mimořádné akce byla také stavba telemetrické řídící ústředny, vybavené nejmodernější výpočetní technikou, pro niž bylo rozhodnuto upravit původního záměr výstavby plynárenského centra. N. p. Transitní plynovod k akci přizval ateliér Vojenského projektového ústavu, jenž vedl Jiří Eisenreich a vojenskou službu v něm vykonával Václav Aulický. Zapojením autorů původního návrhu tehdy vznikl tvůrčí tým, který vypracoval návrh podle nového zadání: dispečink transitičního plynovodu, administrativní budovy Federálního ministerstva paliv a energetiky, obchody a služby. V době normalizačních personálních rošád kolektiv postupně přešel i s úkolem do projekčního oddělení n. p. Konstruktiva, později do projekce a. s. Rodas (později n. p. Investis) a následně do n. p. Spojprojekt. Ocelové skelety budov řešil vynikající konstruktér Jiří Kozák (1922–2003) se svým spolupracovníkem Josefem Tomáškem. Kašnu v zahľoubeném rohu parteru při Římské ulici (zbavenou dnes hlavního motivu levitující koule), navrhl Ivo Loos, stejně jako reprezentativní interiéry budov (částečně dochované do dneška), na nichž spolupracoval s architektem Janem Fišerem. Na další výtvarné realizace, především plastiky Olbrama Zoubka, však již nedošlo. Generálním dodavatelem, n. p. Průmyslové stavby Gottwaldov, prováděl soubor postupně, v letech 1972–1978.

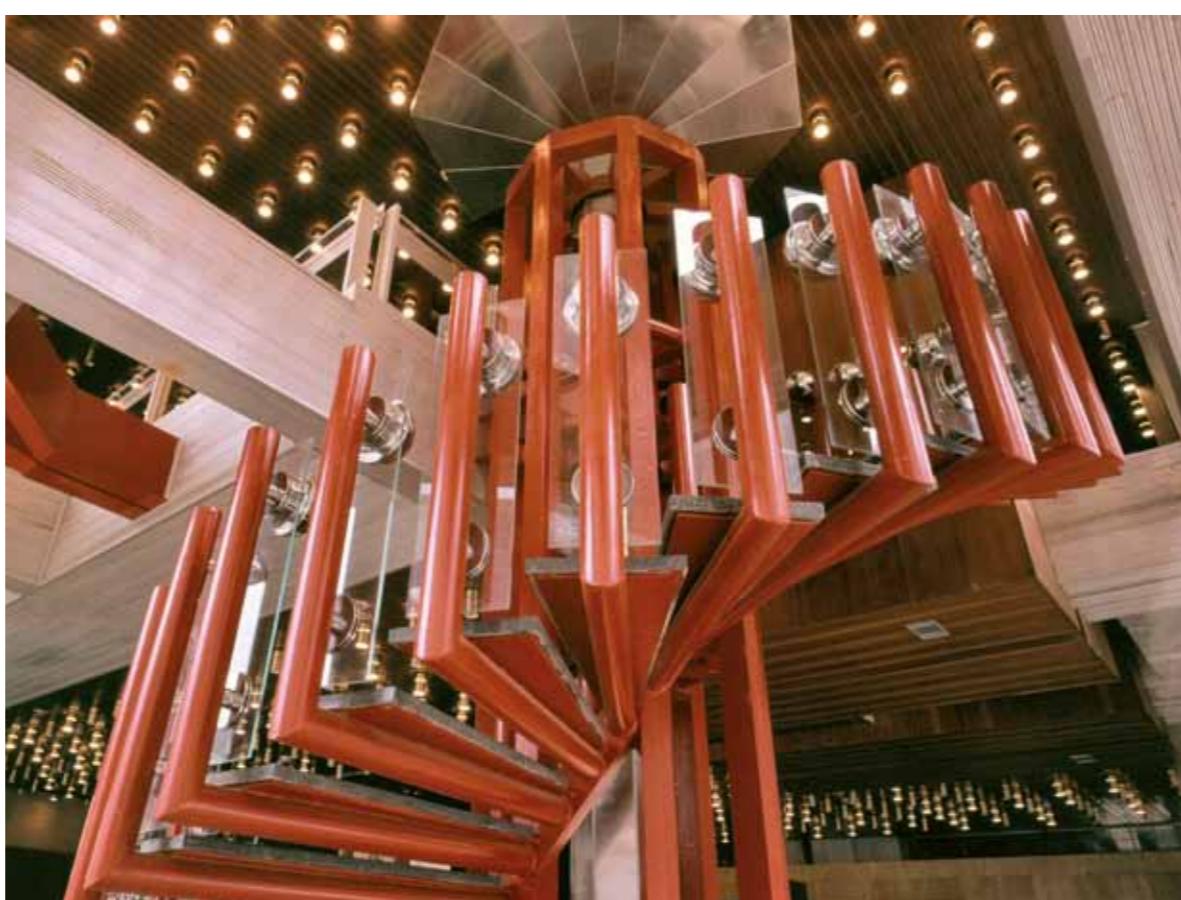
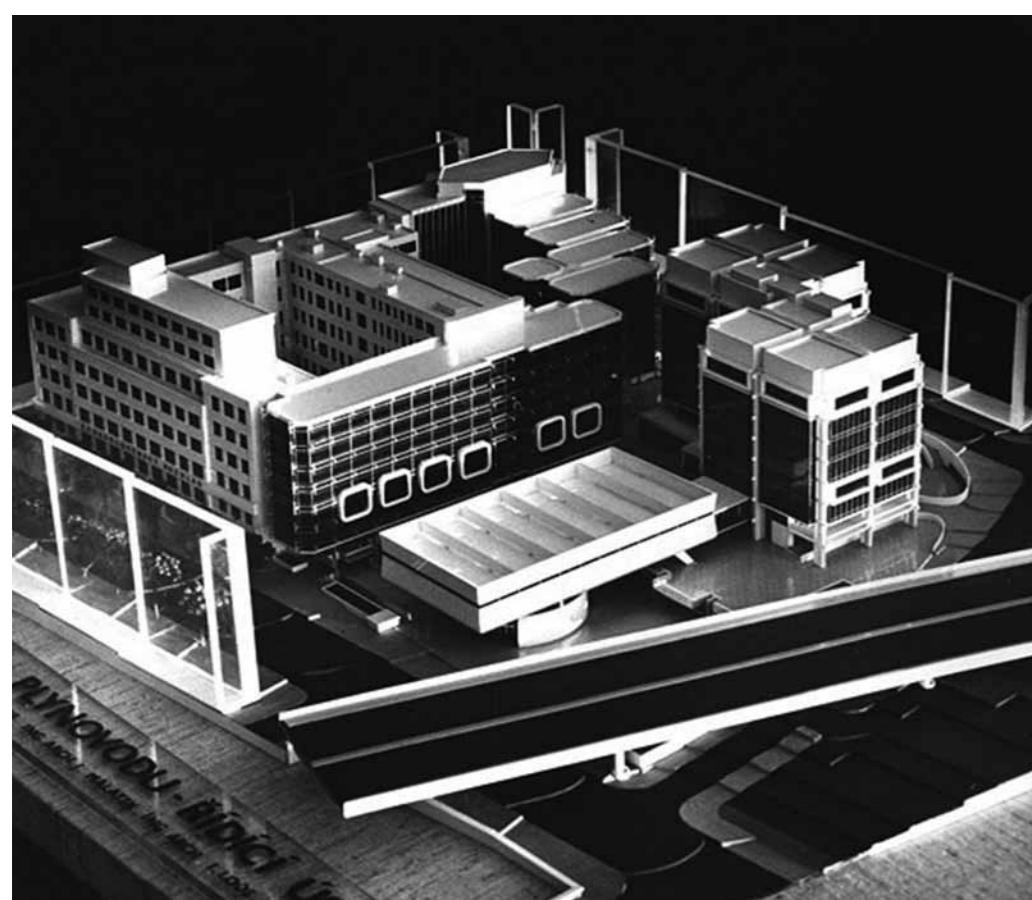
Jako první byla roku 1974 dokončena jeho ústřední část – dispečink, budova, na níž je nejvíce znát technicistní přístup Václava Aulického. Komplikované zakládání nad dvěma (dnes již třemi) vinohradskými železničními tunely a především potřeba izolovat od vibrací a hluku dvojici počítačů General Electric PAC 4010 určila podobu budovy. Plochý kvádr $24 \times 48 \times 7,5$ m, tvořený obvodovými příhradovými ocelovými rámy, je uložen pouze ve čtyřech bodech: na klobubech v železobetonovém dříku a dvou ocelových vzpěrách. Jeho těžká, izolační fasáda, byla vynalézavě sestavena z 18 tisíc běžných žulových dlažebních kostek. Konstrukce, slovy Jiřího Eisenreicha, umožnila „... dosáhnout dojmu letu a vznosnosti, pocitu adekvátnímu širokému rozvoji technického myšlení a stupni jeho schopnosti ovládnout hmotu.“

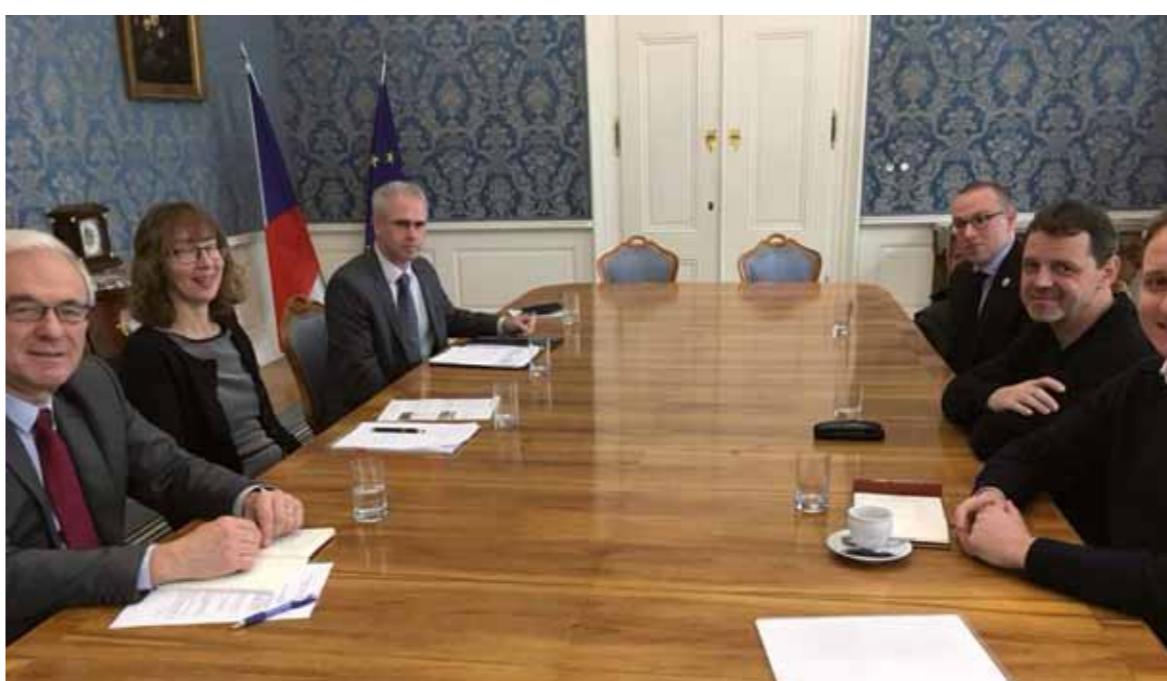
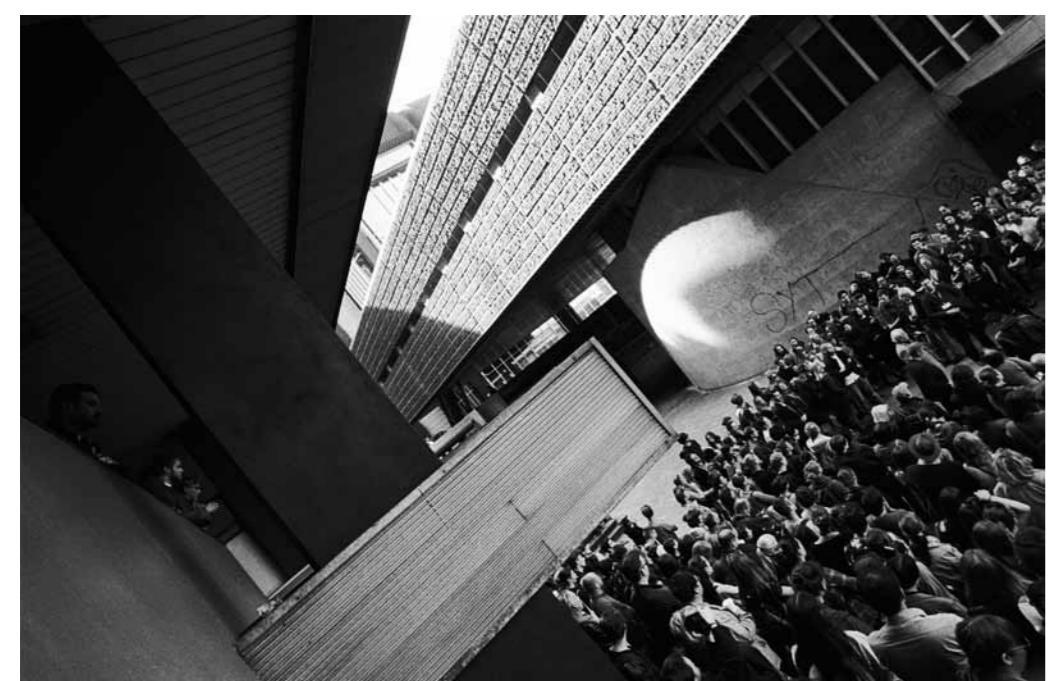
Základní kompozice dvou věžových budov vycházela z Loosova a Malátkova původního návrhu. Výška věží byla s ohledem na budovu Národního muzea regulována na 33, 75 m, Ministerstvo paliv a energetiky však požadovalo devět volných podlaží. Řešením byla rámová konstrukce s jedním středním a osmi obvodovými pilíři, které byly provedeny z předkorodované ocele Atmofix. Rozpony $13,2 \times 10,8$ a výšku stropů pouhých 60 cm umožnilo spojení průvlaků svislými stojkami na způsob Vierendelova nosníku. Atmofixový plech tvoří také opláštění horních pater věží s kancelářemi ministra, které navrhul Václav Aulický.

Světová odborová federace sídlila v Praze již od roku 1956 (v někdejším Domě československých inženýrů a architektů na místě dnešního hotelu President na Dvořákově nábřeží), třetí budova vinohradského souboru při štírové zdi Rozhlasu jí byla věnována až dodatečně. Její odstupňovaná fasáda je řešena jako dvojitá, s vnějšími bodově uchycenými reflexivními skly. Sleduje tak již trend energetických úspor, vyvolaný v roce 1973 ropnou krizí, jež, mimochodem, také značně posílila význam samotného tranzitního plynovodu.

Celý areál sjednocuje prosklený obchodní parter ve dvou úrovních, spojených schodišti se zábradlími z plynovodních trubek, které lze chápout jako ilustraci jeho hlavní funkce. Byl koncipován jako „živá pěší křížovatka“, která měla být přístupná ze široké plochy pod zmíněnou – neuskutečněnou – estakádou.

Lukáš Beran (archiweb.cz, 2015)

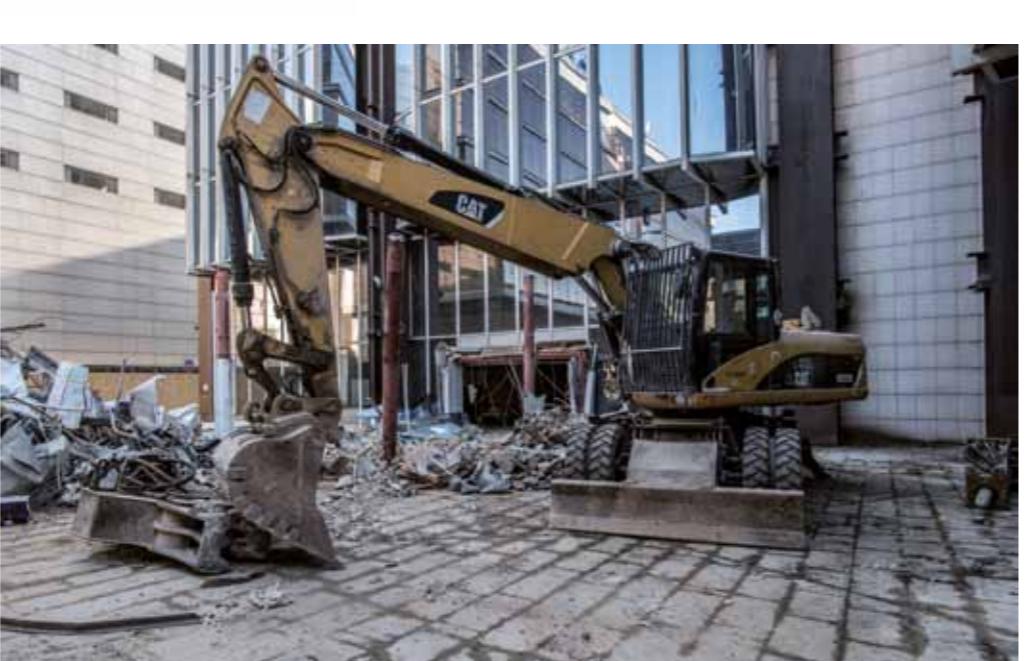
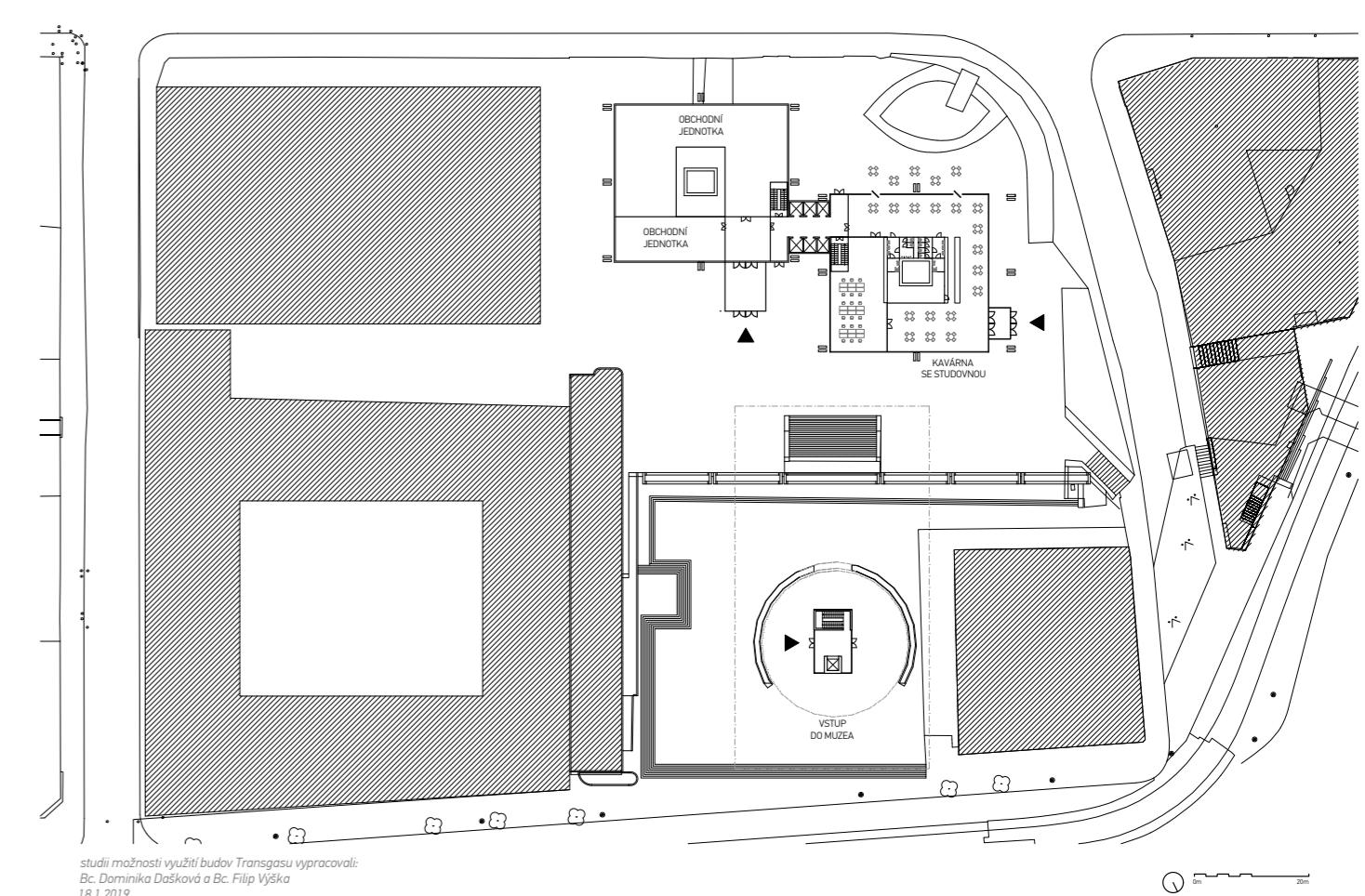
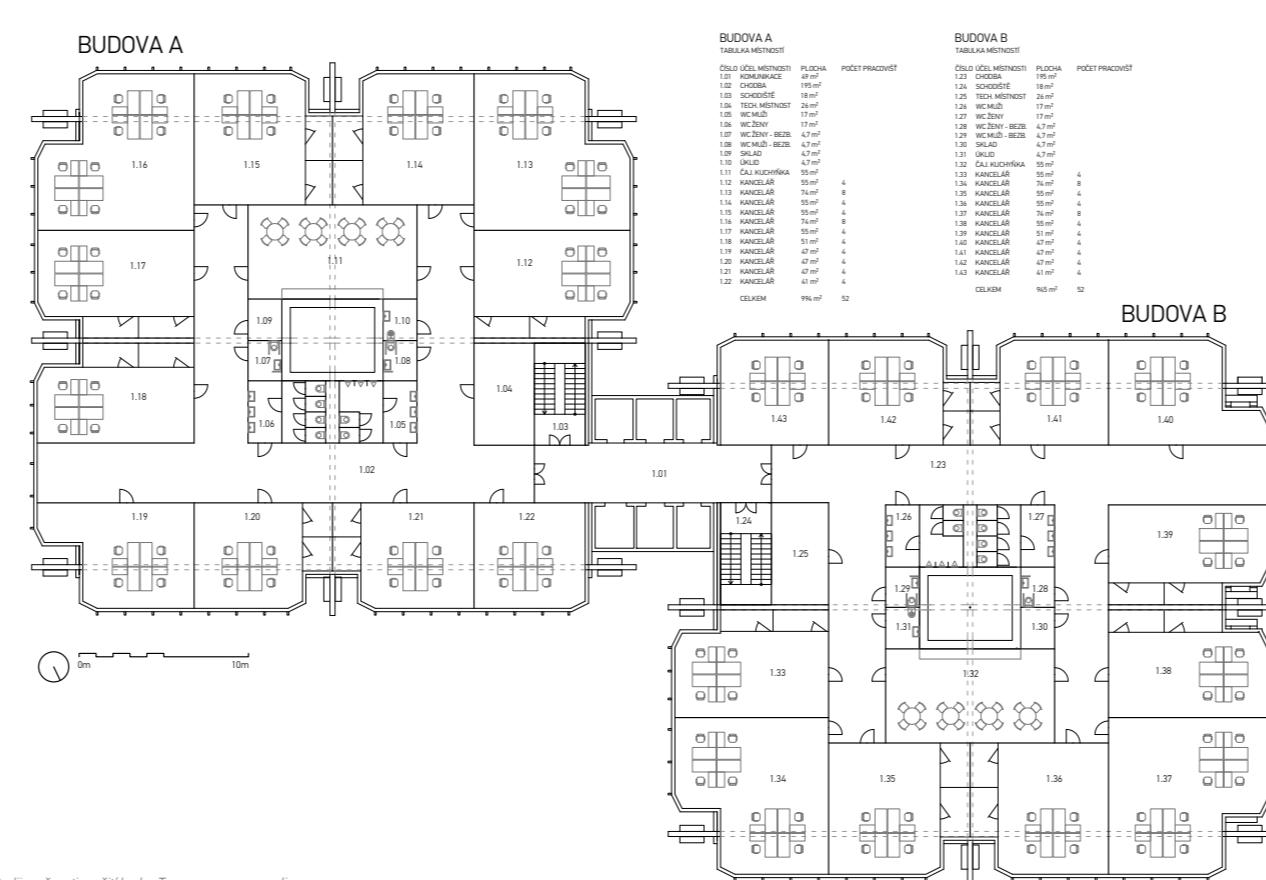
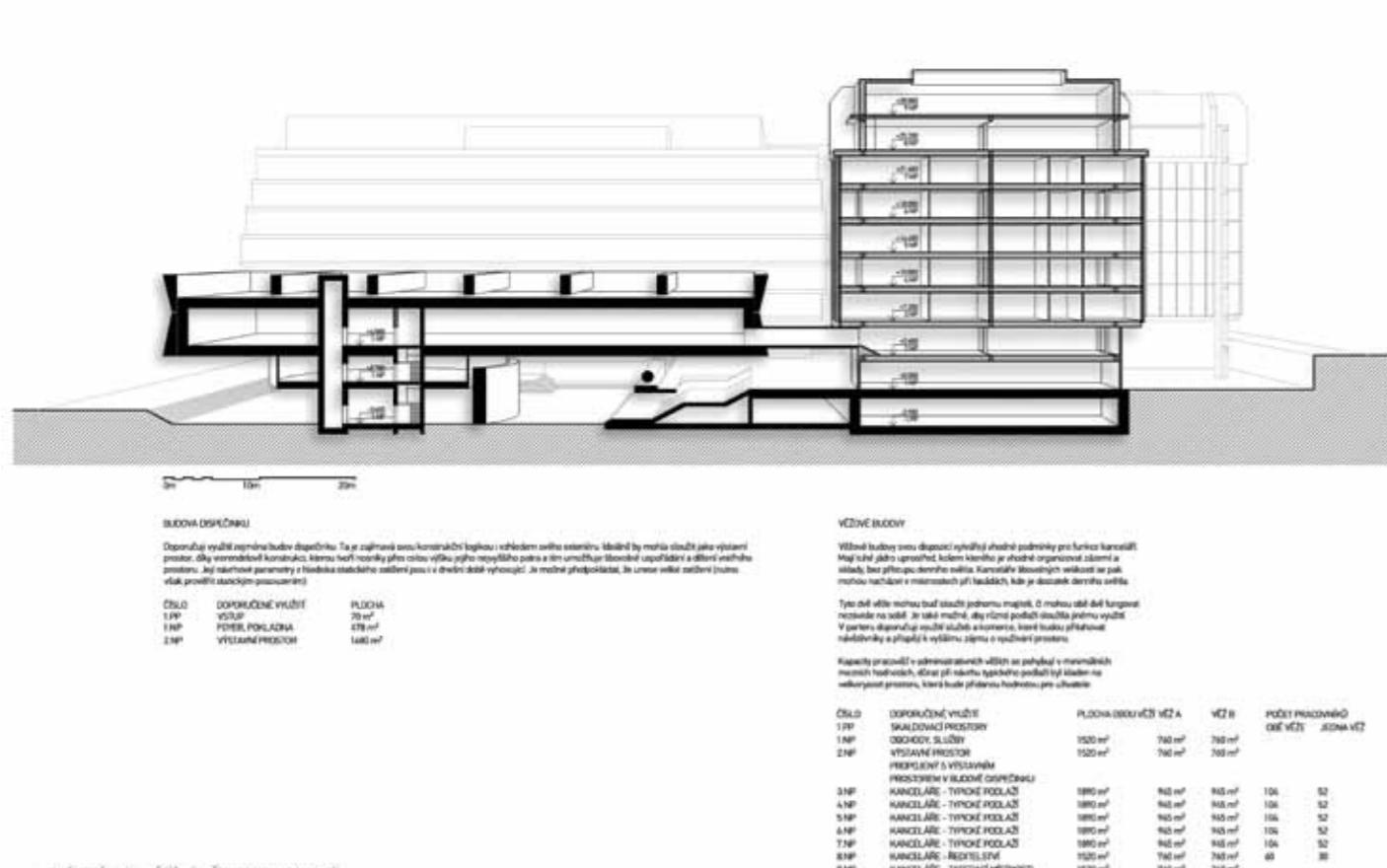

Komentovaná prohlídka s architektem budovy V. Aulickým (7. 10. 2017).

Schůzka na ministerstvu kultury s náměstkem V. Ourodou. Ministr D. Herman se s jednání omluvil. (listopad 2017)

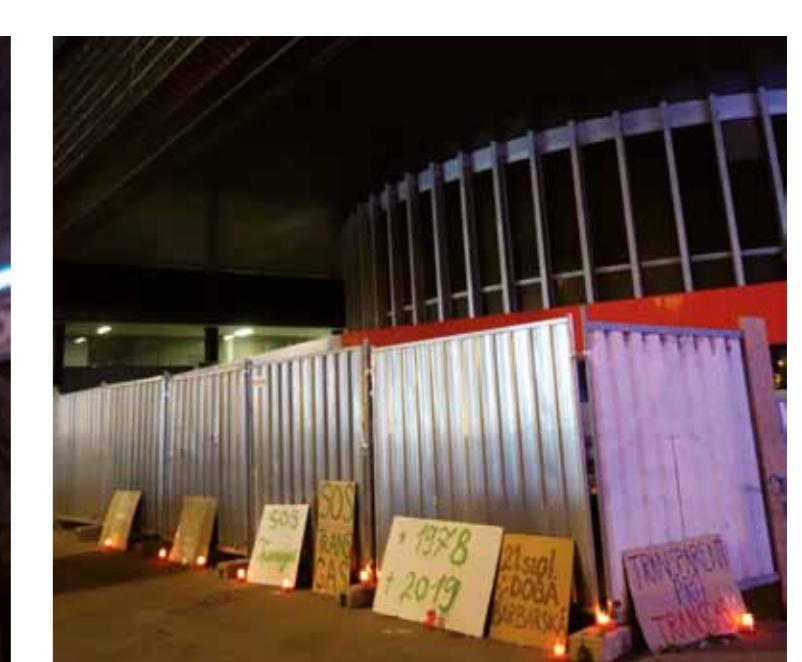
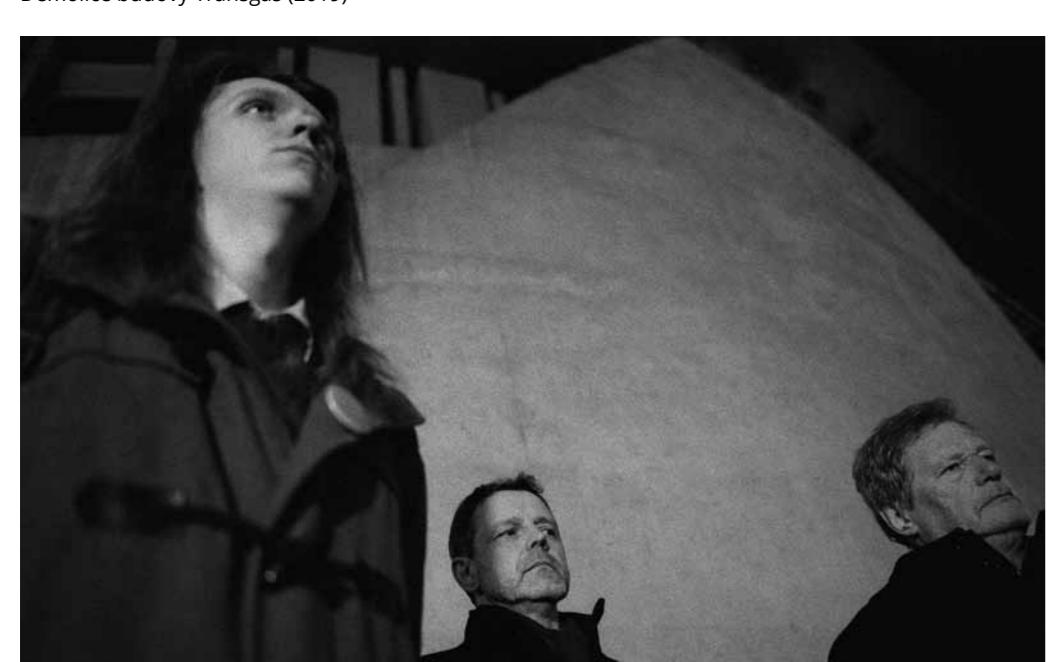
Schůzka s ministrem kultury I. Šmidem (leden 2018)

Transgas Praha zahalil rudý dým! Je to kouzlo ze zážehu motoru startující kosmické lodi Transgas, kterou unesly Bolti 958... (prosinec 2017).

Demolice budovy Transgas (2019)

Demolice budovy Transgas (únor 2019)

Demonstrace před demolovanou budovou Transgasu 20. 2. 2019

fotografie: Hana Řepková, archiv Michaeley Kubíčkové, archiv rodiny Tučků.

SÍDLIŠTĚ ĎÁBLICE

Urbanistické řešení obytného souboru Ďáblice navázalo na soutěžní návrh Vlastimila Durdíka a Jiřího Novotného z roku 1963, který dále rozpracoval tým pod vedením architekta Viktora Tučka.

Koncepce dáblického sídliště pracuje velmi nápaditě s malým množstvím prvků a využívá archetypu bloku a ulice. Urbanistická koncepce čtvercových polootevřených bloků v jižní části sídliště asociouje tradiční městské dvory, dvojice superbloků ve střední části ulice. Těžiště souboru tvoří z podzemí zásobovaná obchodní ulice ústící do náměstí s budovou kina, kulturního a obchodního domu. Budovy občanské vybavenosti tvoří nízkou pavilnovou podnož (jedno, dvou a tří podlažní) výškovým obytným domům (11 a 14 podlažní deskové domy, 19 podlažní věžové domy). Na východě je zástavba zakončena pěticí věžových domů, severní část sídliště je tvořena šestipodlažními bodovými domy.

Urbanistická koncepce důmyslně pracuje s průhledy ze sídliště na Dáblický háj a vrch Ládví, jenž je přírodní památkou a převádí jeho zeleň do hloubky zástavby, kde se volně proměnuje v parkovou převážně skupinovou zeleň se sítí pěších cest. Značný podíl na vysoké kvalitě veřejných prostor má i řada osazených výtvarných děl, vodních prvků, práce s modelací terénu a využití násprů bývalé Kobyliské střelnice. Pietní místo popravy 1300 občanů nacisty (památník s uměleckými díly) jako nedílná součást architektonické konceptu sídliště má statut Národní kulturní památky. Zelen souboru včetně skladby dřevin a biotopového jezírka navrhla Zorka Buriánková.

Autoři věnovali velkou péči výběru kvalitních materiálů, dobře řemeslně zpracovaným detailům i uměleckým dílům, která zdobí objekty veřejné vybavenosti a velkoryse dimenzované monolitické vstupní haly bytových domů. Deskové domy mají ojediněle pojaté koncové sekce s lodžiami ve štitu, fasády jsou kromě pásových oken členěny dvojicemi hlubokých lodžií a slunolamy, zakryvajícími spáry mezi panely. Chodníky jsou u deskových domů na rozdíl od naprosté většiny sídlišť vedeny městotvorně při patě domů. Parter deskových domů je obohacen podloubími a průchody, věžové domy vyrůstají z terasových podnoží.

Urbanistické i architektonické řešení a úprava veřejných ploch sídliště Ďáblice doposud zůstává vzorovým příkladem jedné z nejkvalitnějších realizací obytného souboru výstavby 60.–70.let 20. století. Kvalitou návrhu a realizace je srovnatelné s brněnským sídlištěm Lesná a experimentálním pražským sídlištěm Invalidovna, z nichž je dle názoru mnohých nejlepší a dosud i nejlépe dochované. Již v době vzniku získalo sídliště cenu UNESCO, význam sídliště je připomínán i v zahraničí (např. v muzeu Urbis v Manchesteru). I v současné době jsou jeho přednosti vysoce ceněny obyvateli i odborníky. Sídlištěm Ďáblice

se v posledních letech zabývají např. tyto publikace: Zadražilová Lucie, *Když se utopie stane skutečností – Panelová sídliště v Československu*, UPM Praha 2013; Řepková Hana, *Problematika památkové ochrany sídlišť na příkladu sídliště Ďáblice*, Zprávy památkové péče 75/2015/4; Skřivánková Lucie, Švácha Rostislav, Novotná Eva, Jirkalová Karolina, *Paneláci 1*, UPM Praha 2016.

Chráněna jsou dosud pouze sídliště z 50.let a hotelový dům sídliště Invalidovna. Žádný obytný soubor ze 60.-70.let dosud chráněn není. Stavební úpravy uplynulých desetiletí zatím do sídliště citelně nezasáhly a jeho architektura a urbanismus jsou dosud zachovány v takové míře, že umožňují jeho smysluplnou ochranu. Odborná i laická veřejnost je znepokojena nakládáním s budovami vybavenosti na sídlišti (kino, budova knihkupectví, nákupní centra, kulturní dům, apod.) a jejich mnohdy záměrnou neúdržbou a devastací. Obyvatelé protestují proti developerskému záměru nahrazení čtyř nákupních center prostorově i výškově předimensionovanými bytovými domy. Bývalé nákupní středisko Včely v Tanvaldské ulici, na jehož místě je projektován nejkontroverznější z developerských objektů, bylo vystavěno podle návrhu významného funkcionalistického architekta Antonína Tenzera.

Ministerstvo kultury po několik let podporuje grantovými projekty odborný výzkum českých sídlišť. Již důkladně prověřené hodnoty těch nejlepších by měly být ochráněny a zachovány budoucím generacím. Skvostu poválečného urbanismu hrozí po 50 letech od zahájení výstavby nevratné poškození, české republice ochuzení o soubor, který jako jeden z mála naplnil modernistické vize. Necitlivé developerské projekty mohou snadno zničit dodnes dochovaného genia loci sídliště Ďáblice.

Pro dáblické sídliště je typická kombinace vysokých bytových domů s nízkou podnoží občanské vybavenosti, prostořepené velkoryse dimenzová-nými plochami veřejné zeleně. Plochy zeleně a vybavenosti, která je devastována často záměrnou neúdržbou, jsou ohroženy developerskou exploatací, která by, jak ukázala nedávná prezentace, vytěžila získané pozemky na maximum bez sebemenšího ohledu na hodnoty a kompoziční principy sídliště. Z těchto důvodů je navrhována ochrana celého souboru, který je výjimečný nejen v celostátním, ale i v mezinárodním měřítku, jak dokládají četné exkurze tuzemských i zahraničních odborníků. K zachování kvalit sídliště v dosavadním rozsahu přispěla mimo respektu MČ Praha 8 k poznáním hodnotám i pro sídliště nebývalá identifikace obyvatel s místem bydliště.

Jan Brejcha, 2017

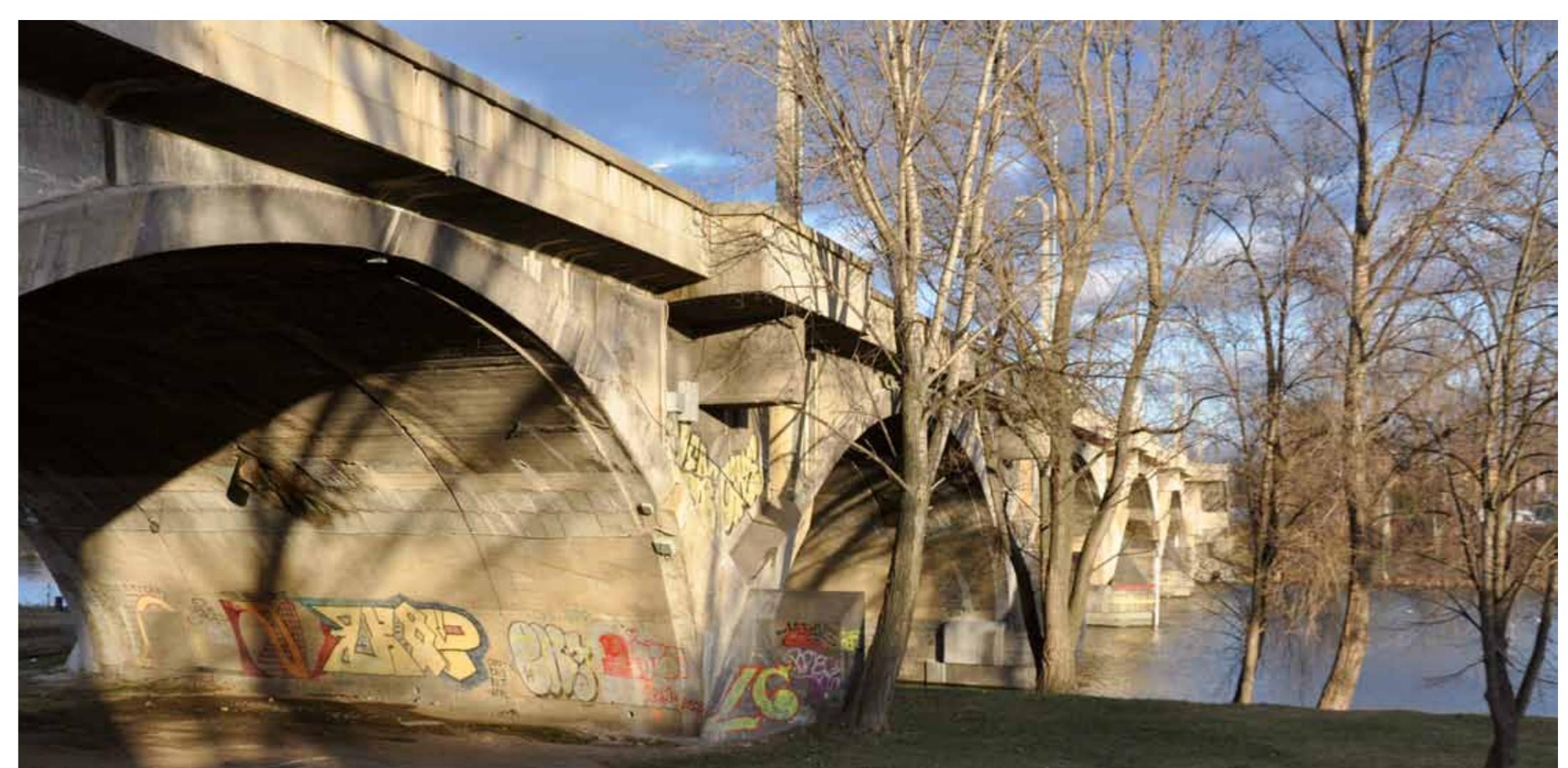

LIBEŇSKÝ MOST

Libeňský most čeká citlivá rekonstrukce a nebude se bourat. Takové rozhodnutí schválila dne 27. 11. 2018 Rada hlavního města Prahy. Nyní budou prověřeny různé varianty oprav mostu a na jaře padne rozhodnutí o dalším postupu.

„Plníme programové prohlášení a předvolební slib, kdy okamžitě po ustanovení Rady schvalujieme plán na rekonstrukci Libeňského mostu a další kroky k jeho záchraně. Díky koaliční shodě dojde k zastavení degradací mostu základními opravami, které budou vizuálně značné již příští rok. Díky přípravným pracím a studii porovnáme nejlepší variantu pro Libeňský most. Dáváme jasný signál a po 90 letech, kdy se mostu nikdo nevěnoval, mu dopřejeme péči, kterou si tolík zaslouží,“ uvedl náměstek primátora hl. m. Prahy Adam Scheinherr.

Začnou tedy opravy vnějšího líce, schodišť, sloupů osvětlení a zábradlí s cílem zastavit degradaci mostu a obnoven jeho důstojný vzhled. Z mostu budou také přeloženy inženýrské sítě, a to do podchodů provedených pod Vltavou. Po zvolení jedné varianty opravy mostu bude organizován workshop s tématem kompletního řešení části Libeňského mostu mimo řeku s důrazem na řešení protipovodňové ochrany a dopravy v prostoru Palmovky.

Současný stav (2018)

Řádu let plánuje Hlavní město Praha opravu Libeňského mostu, která však může být v podstatě demolicí. Přitom jde o významné dílo architekta Pavla Janáka a projektanta Františka Mencla z let 1925–1928. Poškození mostu jsou zaviněna dlouhodobou neúdržbou, most je však podle názoru Klubu Za starou Prahu i dobroznání řady odborníků opravitelný. Ministerstvo kultury před lety odmítlo most zapsat za kulturní památku, a tak jen vydalovšanc projednáním přípravujícím nový rozšířený most. V roce 2015 se boj o zachování mostu rozhořel znovu.

2015 — V září roku 2015 byla podána na magistrát petice za zachování mostu, již podepsalo 1732 Pražanů. — V září–říjnu 2015 byl z iniciativy Hlavního města Prahy zádán posudek mostu, jeho statiky a technického stavu do Kloknového ústavu ČVUT. — Klub Za starou Prahu podal na MK ČR nový podnět k zapsání mostu za kulturní památku, který však ministerstvo odmítlo se zdůvodněním, že k projednání potřebuje posudek o opravitelnosti mostu. — Náměstek primátorky Petr Dolínek odpovídá 12. 10. 2015 na petici občanů. Z textu se však nezdá, že by město ze zámeru demoliční přestavby mostu chtělo jakkoliv ustoupit. — Petice občanů Za zachování Libeňského mostu byla projednána na Zastupitelstvu Hlavního města Prahy dne 22. 10. 2015. Za petiční výbor a petenty vystoupili Kateřina Bečková, Jaroslav Zima a Adam Scheinherr. Bylo navrženo hlasování, aby zastupitelé dali prioritu opravě mostu před demolicí, pokud tuto možnost přípustí v současné době zpracovaný technický posudek Kloknovova ústavu ČVUT. Hlasování v tomto duchu individuálně veřejně podpořilo zastupitel Čížinský (KDU), Mirovský (SZ), Profant (Piráti). Při hlasování se ale většina zastupitelů zdržela, takže navržené usnesení nebylo přijato. Náměstek primátorky Petr Dolínek přistál, že po dodání zmírněného expertního posudku bude téma znova projednáno na úrovni zastupitelstva. — Ministerstvo kultury ČR odpovědělo 15.12. 2015 Klubu Za starou Prahu na žádost

o poskytnutí informací. Žádal jsme o dokument Rozhodnutí o neprohlášení mostu za památku z roku 2004 a státický posudek o neoprávnitelnosti mostu, který by hlavním důvodem tehdejšího neprohlášení. Bohužel sme obdrželi jen rozhodnutí, posudek bohužel ministerstvo ve svém archivu nenalezlo. Nicméně text rozhodnutí z roku 2004 přináší šokující svědectví o nekompetenci tehdejšího odbooru památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy, který shledal Libeňský most stavbou hřmotnou až težkopádnou, bez sochařské výzdoby, a tudíž celkově bez valné kulturní hodnoty.

2016 — K podporovatelům zachování Libeňského mostu se připojili svými stanovisky Česká komora architektů a Český národní komitét ICOMOS. — 19. 1. 2016 Klub Za starou Prahu zaslal na MK ČR doplnění k návrhu na zapsání Libeňského mostu za kulturní památku. Reaguje v něm na skutečnost, že posudek technického stavu mostu zpracovaný Kloknovým ústavem ČVUT pro Hlavní město Prahu, připustil opravu stávajícího tělesa mostu jako technicky možnou a zcela regulérní variantu. — 21. 1. 2016 Ministerstvo kultury ČR oznamilo, že zahajuje řízení prohlášení mostu za kulturní památku. Po dobu řízení, at dopadne jakkoliv, je most památkově chráněn. — 4. 2. 2016 zastupitel Pirátů na pražské radnici podpořil zachování Libeňského mostu a vyslovili jasný nesouhlas s jeho demolicí. — 25. 2. 2016 Zastupitelstvo hlavního města Prahy projednalo petici sdružení Libeňský most nebourat, nerozšiřovat, která se snaží upozorňovat na ne smyslnost rozšíření mostu o dva jízdní pruhy a nutnost zahájení rekonstrukce v současné podobě.

2018 — Klub Za starou Prahu vydal 29. 1. 2018 stanovisko k situaci Libeňského mostu po jeho uzavírce pro dopravu z důvodu havarijní situace. — Sdružení Libeňský most nebourat, nerozšiřovat vysvětluje myty, které se šíří kolem rekonstrukce Libeňského mostu. — Klub Za starou Pra-

hu zaslal 9. 2. 2018 na OPP MK ČR dopis s poznámkami a poznatky k prohlášení Libeňského mostu za kulturní památku. — Ministerstvo kultury ČR vydalo 16. 2. 2018 rozhodnutí, v němž neprohlásilo Libeňský most za kulturní památku, doporučuje však postavit jeho kopii.

Vycházka po uzavřeném Libeňském mostě (leden 2018)

Jediný most s kubistickými prvky na světě, postaven podle návrhu arch. Pavla Janáka a Ing. Františka Mencla. Most spojuje Holešovice s Libní, ale bohužel rozděluje občany s politiky, kteří most z důvodu dlouhodobé neúdržby chtějí nechat zbourat a postavit nový širší most se čtyřmi jízdními pruhy. Na odpor jsme ve spolupráci s architekty, dopravními specialisty založily iniciativu *Libeňský most Nebourat, Nerozšiřovat*, která se snaží upozorňovat na ne smyslnost rozšíření mostu o dva jízdní pruhy a nutnost zahájení rekonstrukce v současné podobě.

Adam Scheinherr,
náměstek primátora hl. m. Prahy
(Praha sobě)

